

AZ VR *RMK 2.437/a*
VACSORÁIA
IDVOSSEGES TU-
DOMANNYANAC UTABA VALO
RÖVID BEMUTATAS:

*MELY A SZENT IRASBOL,
és a régi keresztyén Doctöröknek Magyar ázat-
tyokból Kérdésekkel és Feleletekkel
irattatott.*

ZVONARITS MI-
HALY, SARVARI PRÆDicator ES
SUPERINTENDENS ALTAL: ES HOLTA UTAN
a Keresztyén Híveknek idvőséges épülettyekre,
Ez Sacramentomhoz tartozó egynéhány
hasznos Kérdésekkel és Feleletekkel
meg jobbittatván.

CSEPREGBEN
NYOMTATTATOT FARKAS IMRE Altal,
maga költségén. M. DC. XLIII Esztendőben.

AZ TEKENTETES, NEMZETES ES
NAGYSAGOS GROFF URNAC,

NADASDI FERENCZNEK,

FOGARAS FÖLDENEC ÖRÖKÖS,
és Vasvármegyének fő ISPANNYANAC &c. né-
kem K. Patronus Uramnac minden lelki
és testi jókat kívánoc.

*E*kentetes, Nemzetes és Nagy
ságos Vram: mikor amaz Izrael nem-
zetiségének kegyes és bölcs Királya á. s.
David, Psalm 24. v. 7. és 9. parancsol-
ta: hogy a Fejedelmec föl emellyec az
ő kapujának, avagy fölő küszöbökét, hogy be mennyen a di-
csőségnek királya, kegyes nélkül ez parancsolattalival inteni
akarja mind azokat a személyeket, a kic világi birodalmat
tartnac, hogy azoc, a Christusnac és az ő Evangéliomának,
az ő birodalmokban és tartományokban békés és szűcsé-
nyugodalmat lakohelyt készítsenec, melyre őket, ezen sz.
David hathato b. szédekkel inti másutt is: hogy a Fiat cfo. Psalm. 2. v.
kolgassák. Esiaínál is a királyoc az Anya s. Egyháznac 12.
táplálóinac, és a királyné a szűcsönyc daykainac hívattatnac: Esai. 49. v.
mely edet nevezettel a minden emberi segítség nélkül ha 23.
gyatot Ecclesiának gondviselésé és óltalmazása ajánlattatit
Istentől annac minden keresztény Patronusnac. Illyenec
volia-

voltanac az Iſraél népe között ártégi ſzent Királyoc, David, Iofia, Ezechias és egybec: ilyen volt Constantinus Magnus és a Theodoſius Császár-is. kiknek társaságokba Nagyságodat is méltán és igazán ſzámlálhatom. Mert Nagyságod is jóſágában az Iſtəri tiſzteletnek kegyes Conſervator, és abban való kezeſtyén Eccleſiáknak hívſéges Patronuſa. Minvelhogy nékem is Nagyságod kegyelmes Nutritiuſom és Patronuſom: akarván Nagyságodhoz hála ado - voltomat megmutatnom, im a Nagyságod Vri és méltóságos neve alatt bocsátottam ki a kezeſtyén híveknek eppülettjekre, egy igen ſép, haſznos és idvőſéges Irását, az V. r. vacsorája felől, a boldog emlékezető ZVONARITS MIHALY Vramnac, a néhai Sárvári nevezetes Prädicátornac és Superintendensnec, kérdéſekkel és feleletekkel egyetemben.

Minckokáért kérem alázatoſſan Nagyságodat mint kegyelmes Vramat, méltoztaſték Nagyságod ezt az V. r. vacsorája felől írot, és én általam ki nyomtattatott kiſdés könyvecskét tölem ſzegény alázatos ſzolgájától kedveſſen elvenni, és gyümölcſöződő haſzonnal meg is olvasni. Az örök Iſten, a mi Vramc Jeſus Chriſtusnac dicsőſéges ſz. Atya, Iarcsa és éltette Nagyságodat kedves és kívánatos jó egéſſégben, az ő kezeſtyén Eccleſiájának terjedésért és meg tartásárá: édes házájának pedig nagy haſználatoſſágára és békéséges oltalmazására, Amen. Kélt Cſepregben Kú Aſzſzony napján, 1643 eſztendőben.

Nagyságodnak ſzegény
alázatos Szolgája

FARKAS IMRE, Cſepreg
Könyv-nyomtato.

AS VR VACSORAIARVL.

I. Micsoda fundamentombul lehet az V. R. Vacſorájáruſul való idvőſéges ſzolláſunk?

Fundamentoma az U. r. vacſorájáruſul való idvőſéges értelemnec egyedől csak a ſzerzésnec igei, mellyekkel Chriſtus ſzerzette az ő vacſorájáruſul.

II. Hol és mint vannak meg irván azok az igei?

Irják meg a ſzerzésnec igeit ſz. Mathe, ſz. Marc, Matth. 26. ſz. Lukács és 17. Pál Apoſtal ilyen módon: Hogy az Marc. 14. mi Vramc Jeſus Chriſtus azon az eczakán, mellyen el Luc. 22. atultaték, kezében vévé a kenyeret, meg álda, meg 1. Cor. 11. ſegé és az ő Tanítványinac adá, ezt mondván: Vegyétec és egyétec, ez az enteltem, ki ti érettecec adatic, ezt cſelekedgyétec az én emlékezetemre. Haſomlatoſképpen minc utána Vacſorált, vévé az pohárt, és hálákat adván, ő nekik adá, ezt mondván: Ez pohár Uj Teſtamentom az én véremben, ki ti érettecec és ſokakért ki ontatite bűnöknek bocsánatjárá, ezt cſelekedgyétec valamennyiſzer ivandgyátoc, az én emlékezetemre.

III. A mint ez igei meg vannak irattatván,

A

együ-

együgyűséggel, minden idegen magyarázat nélkül csak ug' kölle azokat érteninc?

Igen is: Mert Christus ezeket együgyű értelemmel, így szólottak, á ki az mennyi Anyának, egyedül való bölcsesége lévén, ha különben akarta volna érteetni azokat, különben is meg mondhatta volna. De holot sohul azt különben nem magyarázta (noha sz. Pálnac az harmadik égben is meg beszélte) jelenti hogy nem akarja különben érteetni azokat, hanem á mint meg vanna irattatván.

Thovábbá minden Testamentomoc világos értelemmel szoktat irattatni, úgy mint az Testamentomtevőnec, utolso ákarati. Holot azért ezek is Testamentomi igék legyenec, nem hihető hogy homályos ággal alakozot volna abban az Isten nec Fia. Sőt az Evangelistác, és á sz. Pál Apostol is, noha különb különb időben, és helyekbē irác meg ezeket az igéket, mind az által különben magyarázni soha nem meréztetec, hanem csak abban hattac, á mint Christustul vettéc, hogy nyilván legyen, hogy senkinec azokat különben magyarázni nem szabad büntetés nélkül, oly értelemmel, ki ellenközzéc á Christus szájából származot igékkel: á mint valakic ezt meré; lettéc nemellyec, csuda ítéleti szerint törültetnec el Isten nec az földről, nemellyek boltockor nagy lelki fűdelmeket szenvedtec, nemellyek pedig végre az keresztyén-séget meg tagadván, pogán népekhez adták magokat, mint az históriác ezt elégghé meg bizonyítác.

IV De

IV. De haki minden villongó értelem nélkül, ugyan akarna valami magyarázatot bé hozni ez igékre, honnét lehetne az meg idvőségessen?

Az szent Léleclitennec oktatás, bul, mellyet meg írt sz. Pál 1. Cor. 10. mondván: á kenyér, kit meg szegűnc, nem de, nem á Christus testében való közösülésűnckel az pohár, kit meg áldunc, nem á Christus vérében való részésülésűnckel?

Ebből szólotta Ignatius, ki á sz. Iános Evangeli. *In Epist. ad Stánac tanítványa volt, az Ur vacsorájá felől amaz: Smyr.* Az Ur vacsorájá, az mi Urunk Iesus Christusnac testé, az ki éretűnc szenvedet.

Ebből Agoston im ezt: Azt vegyette á kenyérbe á mi függöt á kereszti fán, azt vegyette az pohárban, á mi ki ontatot á Christus oldalából.

Chrysostomus megárázván ez meg mondot sz. Pál *1. Cor. 10.* igéit ebből mondgye: á mi az pohárban vagy, az, á mi á Christus oldalából folyt ki, és abban részésűlünk.

Ugyan azon (lib. 3. de Sacerdotio) azt is mondgye, az ockal az eszközöckel, á mellyel látatnac, egyetembe jelen lenni hiszszöc á Christusnac testét és vért.

V. Mind ez fundamentomokból mond meg mi csoda az, Ur vacsorájá.

Az Ur vacsorájá az Úy Testamentomnac oly Szent-sége, melyben eltagatván és vétetvén á kenyér és á bor, nem csak á puízta kenyér és bor vétettetec, ha-

A 2

mem

nem egyetemben a Christussal teste és vére is oszto-
gattat és vétetetic bizonyosan és állattya szerint,
nem csak hűtél, hanem szájális, szájál és hűtél egy-
szers mind a vacsorával méltán előkötül, hűtél erősí-
tésére és időségekre: Szájál pedig csak, hűtél nélkül
a méltatlanoktól, kárhóztásokra.

*VI. Miért hívattatott a Szentség Vr Vac-
sorájának?*

Mert az Úr Christussal, azon az estén szerezte-
tet, a mellyen az emberi nemzetség bűneit, kől vala
ő néki adni.

*VII. Miért szerzette Christus ezt a Szent-
séget?*

Hogy ezzel az ő szent testének és sz. vérenek, sz.
Pésséivel meg erősítene az hűtél, az hűveknek szű-
vőkben a bűnök ingyen való meg bocsátása és az ő-
rök élet öröksége felől.

*VIII. Miért mondod Vy Testamentomi
Szentségnek?*

Azért, hogy seaki ebben árnyékot, példázatot, je-
gyet ne keresne, mert ez az OT Testamentomi dolgoc
voltanac úgy mint, mely árnyékképpen való jegyek-
ben mutatott a Christust de az Úy Testamentom a va-
lóságot adja a Iesus Christust minékünk.

*IX. Meg bizonyíthatnáde, hogy ilyen Vy
Testamentomi Szentség az Vr va-
csorája?*

Miért

Miért nem: Sz. Máthénál 26. és Sz. Márknál tizen-
negyedik részében nyilván mondja Christus: Ez az
én vérem mely az Úy Testamentom, ki sokakért on-
tat ki, sz. Lukácsnál cap. 22. azt mondja: Ez po-
hár Úy Testamentom az én véremben, ki ti érette-
ontat ki, mellyeket szent Pál is ír 1. Cor. 11.

*X. Miért mondod az Vr vacsorája magya-
rázattában, hogy a Vr vacsorájában,
osztogatván és vétetvén, a kenyér és
a bor, nem csak a puszta kenyér és bor, ha-
nem egyetembe a Christus teste és vére is
osztogatott és vétetetic?*

Mondattatott ez azért, hogy ő szent vacsorában,
se kenyér nélkül való testet csak, mint a Pápistác, se a
Christus teste nélkül való puszta kenyeret csak, senki
ne almadgyon, mint a Calvinistác cselekedzen.

*XI. Azt tartod hát, hogy ebben a Sacramen-
tomban a kenyér meg tarttja az ő ter-
mészetit?*

Igen is azt: Mert Christus kenyeret vő föl, és az-
zal az eszközzel rendölte az ő szent testének oszto-
gatását. Mely hogy az ő kenyérségében meg marad-
gyon, minden elváltozás nélkül, bizonyítja sz. Pál, ki
egy néhányszor még a meg szenteltetés után is, nevezi
azt valóságos kenyérnek. Sőt a régi keresztyének is,
mint Irénus nevezet szerino, kijs Szent Iános Evan-
gelista Tanítványának Ignatiusnak, Tanítványának 4. cap. 23.
volt.

August. ad
Neoph.

volt, két dologból, mennyeből és földiből mondva állani és szent vacsorát, úgy mint kenyérből és Christus testéből, azont bizonyítja, kiváltképpen pedig Agoston, ki ezt mondja: Azt vegyétek (in pane) az kenyérből, a mi függőt a keresztfán, azt vegyétek (in calice) az pohárban a mi kiöntetett Christus oldalából. Mert léfzen annak halál és nem élet, a ki ebben harudni mondja a Christust.

Theodoretus Dialogo 2. Az meg szentelés után, ugymond, a kenyeret nevezzd Christus testének, nem hogy a kenyér és bor megfosszassanak, az ő természeteknek tulajdonágátul, hanem hogy azok oly szent jélek, mellyekkel hiszszd, hogy a Christus testét és vérét veszszd.

*XII. Micsoda kenyérnek költ és szent vacsorá-
kenyerének lenni?*

Csak igaz kenyér legyen, akár buza, akár res legyen, osztogetható vele.

*XIII. Nem azt akarom mondani, hanem ha
közönséges kenyérrel, mellyel minden
nap élünk, költ lenni, vagy pedig erre a
hinatalra a keresztyénektől minden bo-
tránczás nélkül rég bevért kenyérrel,
kit közönséges nével Ostyának hívunc?*

Ezzel a kenyérrel kit Ostyának hívunc, a régi Ecclesiákban, mind az mi időkig éltek a keresztyének a szent vacsorában. Mert talállyuc annak emlékeztet a histo-

historiákban, az előt kilencz száz esztendői emlékeztetel is. S mivel hogy semmi méltó botránczát abban nem volt, nincs is, jo lelki jfűvérettel élhetének vele az régi keresztyének s mijs élhetunc ma. Mert a Christus első rendöléséhez közel járul, ugymint kiji, nem köz, hanem innephez illendő, és nem is kovászos, hanem kovásztalan kenyérrel, szérzötte az ő első szent vacsoráját, minéműnec (éres kovásztalanac) találtatott lenni az Ostya névű kenyér is. Illedőb is pedig böcsületes voltához ennek a melséges Sacramentomnac, hogy sem mint a kovászos, és temerdekek köz kenyér.

*XIV. Vgy, de mivel hogy Pápác szerzése,
nem iteltetie méltónac, hogy mi, kik meg
szabadultunc azoknac igájátul, elljünk
véle, úgy mint Antichristus szerzésével?*

Még eddig bizonyos historiákbul senki meg nébi bizonyította s nem is bizonyíthatni meg, mikor és mellic Pápá találta volna az Ostyát. Hiderőb hogy a régi keresztyének között valamely, ehez az nagy dicő szentéghoz való böcsületes indulattyal volt találoja annak.

De bár ha úgy volnais, és ugyan bizonynyal Pápác szerzése volnais, minem mindent el költ hánunc a mit a Pápác jól és jó végre szerzetec? Augustinus még a pogány Philosphusoktul - is lib. 2. de Doctrina Christiana meg engedti hogy vegyec azokat, ha mellyeket jól, és a mi keresztyénségünkkel nem ellenköző módon mondottac volna.

XV. De

*XV. De az Ostyában meg botránkoztat á
feszület kép, és egyebek effelek?*

Csuda dolog, hogy azoc, á kic á meg feszítettét
Christust láttatnac prädicálni szoval szemmel annak
meg feszítésének képét látni nem akarják. Meg te-
czic, mely bőséggel vészic Christust, és az ő szent
szenvédését. Az kegyes emberek mi közűnc meg nem
botránkoztattya ez ilyen látás, mert bálványozás
nélkül néz arra, (Á kik pedig kívülvannae azokul
nem szollunc) és így effele kép rayta léte felől cse-
de(z lelki ismerettel élűnc az Ostyával mostis, mint
régűl fogván. Azt kerdeném pedig az ilyen szent ő
sű küül, kik nyuzzáka szunyogot, á terét pedig el nye-
lio, miért nem botránkoznak és miért nem hányóc
el magokul az Kőrmöcz Bányai szép aranyakat, á ki-
ben szent László Király kepe vagyon. Ezeket ugy
szeretic, hogy mayd ugyan kételkedem benne, ha in-
káb gyűlölye az Ostyán való képeket, avgy inkább
ezt kedvellyéc. Az Magyar országbi Apro pénzén
Maria képe vagyon, á gyermek Iesusnac ölben tart-
ván képit, fölötte az irás így vagyon: Magyar Ország
Patronája. Nem csak el nem vetic érte, de erde laka-
toc alá Ládác fenekére rakjác, és á szénán fekűvő ku-
vasznac modgya szerint, másakat sem szenvedne
vélelni. Nem Christus ellen való nagy gyűlölsége,
iteld meg immár, á Christus diesdőséges Sacrament-
mánc ekekségére rontani az Ostyát á szent vacsorá-
bul csak á rayta való képért? ezenközben hasomló
képeckel meg jegyzetet pénzeket ugyan meg cfo-
kolgarni,

kolgarni, és azt mondani: Te vagy az én reménse-
gem. lob. 31.

*XVI. Lehet erről más időben bővebb szollá-
sunc: Most azt csudalom miért mondád,
hogy az Calvinistác á Christus teste nél-
kül való puszta kenyert almadgyanac
ész. vacsorában, maga ő kis láttatnac
vallani á Christus testének á szent va-
csoarában való jelenlétét?*

Vallyác mikor esalt akarnak vetni, száyál, de szű-
vőkben semmit kevesbé annál nem tartnac és nem
hisznec. Mert mikor szinten szűvők melységűt
szólnac, mást mondanac. Carolostadius első iaditola
Luther ellen, az Ur vacsorája felől való villougásnac
(in Dialog. de Coena Domini) így szol: Nem hihe-
rem, hogy á Christus teste á kenyérbe és az ő vére á
borban volna.

Cinglius ennec társá (in Exegesi) így szol: Mi-
ragadgyuk á Christus testét á szent vacsorában cietni.

Oecolampadius (de verbis Coena) azt mondgya:
Nagy kegyetlen paráfszág, á kenyérnec földelalat, á
gazdánac testét keresnyi. És ismeg: Az kenyérben
nincs á Christusnac teste.

Calvinus in 2. defens. Az Christusnac test szerint
való velűnc jelsé létét, mind holtig öldözni végezűk.

Beza azt mondgya: hogy á sz. vacsorátul, és an-
nac kenyértűl oly mészze á Christus teste, mely mész-
ze á földő ég á földűl. B Nem

Nem csak ezt mondgyák pedig, hanem egy Petrus Martyr. (Dialogi, qui Orothetes inscribitur pag. 6.) nagy Isteni káromlással ugya azt meri mondani: hogy semmi, még Isteni erő által sem lehet, hogy teremtetett test mindenütt lehessen. S-azért mondgya ezt, hogy annyival inkább tagadhassa, a szent vacsorában való jelen létét. Ezek pedig kut fejei a Calvinismushoz. Ha a forrásoc ilyenec, mi jót ítélhez a belőlöc ki származot Pataköcfelől?

XVII. Boldog Istenki himné hogy keresztyén név viselő emberekben ilyen tökéletlenség találtáse: Te had Isten ítéletire őket, jáczodozzanac a tudománnyal, magoc kárbozattára; mond meg nekem röviden honnét lehesse bizonyos a Christus testének a szent vacsorában a kenyérrel és a borral való igaz és állatya szerint való jelen létéről?

Azon fundamentombul lehez idvösségedre erről bizonyos, mellyel szerzette Christus ezt a szent vacsorát: Abban pedig írja Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Paul. 1. Cor. 10. hogy Christus a szent vacsorában adván a kenyeret, és vetetny parancsolván ugy az bort is egyetembe, azt mondgya: Ez az én testem, ez az én vérem: és hogy valaki ugy ne magyarázhatná a kenyér jegyzi az én testemet, és ez a bor jegyzi az én

szent véremet, maga meg magyarázza, miszoda testet és vért értesen: s-azt mondgya: ez az átest, ugymond, melytől éretted adatic: ez a vér, mely bűnösöc elmosására ki ontatic. Azért valamely test adator érőttünc, és valamely vér ontator bűneinkért, azt eszöde és iszöde a szent vacsorában. Az pedig a test és vér, a Szűz méhéből föl vétetott test és vér. Hát mijs azzal élünk a szent vacsorában. Tellyességgel így ért eről sz. Pál is 1. Cor. 10. mikor így szol: Mint eszösek nec úgy szölloc, itéllyetec meg magatokat mit mondoc: Az áldásnac pohára, kit meg áldunc, nem az Christus véreben való közösölésünké? és a kenyér, kit meg szögunc, nem a Christus testében való részcsülesünké? *AB*

XVIII. Meg nyugot lelkem az én Christusom száján, a kinevez nem elég, nem elég annac, eszéles világ minden könyveis, azért bitöm erősfítésere noha nem volna szükség, s-az végre nem is kívánnám mindaz által még is kedvet tennél nekem vele, ha az Christus és a szent Apostoloc ideie után hamarantában eli nevezetes keresztyének nec, ez dolog felől való értelmeketis, kevés szóval előmbe adnád?

Kész vagyoc ahoz is, te pedig az oda föl elő hozot mondásokkal is élhez it, ez követközendöket is jegyezd meg.

In Ps 119 Agoston Doctorigy szol: Föl vőtte az testet az földből; mert azon testben járt it, és ugyan azon testét étőlül idvősségünkre ádta.

Idem Augustinus in sententijs Prosperi: Az hálaadásnak szentsége áll, az látható esz közőknek személyéből, és az Christus Iesus mi Urunk láthatatlan testéből.

Sermon. de Encens. Chrysostomus azt mondgya: Az pohárban való vér az az meg tisztulásodra, a macula nélkül való oldalbul meritteret.

Sermon. de Cena Domini. Bernhard Doctor azt mondgya: Három dolgot köd az oltári szentiségbe meg gondolnod: 1. Az kenyérnek személyét. 2. Az testnek valóságát. 3. Az lelki kegyelemnek erejét. Az mit litúne, az a kenyérnek és bornak személye, de az mit az alát a személy alát hiszünk, valóságos teste, és valóságos vére az Christusnak, mely függött az kereszti fán, és folyt az ő oldalából.

XIX. Talám a testnek és vérnek nevezetén ezec régi keresztyének értik a testnek csak jelet?

Mint a Christusnak ez felől való mondása nem szenvet a féle jel által való magyarázatot, úgy a régi keresztyének elő számlált mondást is nem bocsátanak magokhoz semmi alakozó példázat szerint való magyarázatot, csak vigyáz jól a mondásokra. És hogy

Augustinus ad inquisit. Nyilván meg teozik, úgy mond, hogy mikor *Iannar. lib. 1. cap. 6.* előbb vőtte az Tanítványoc az Urnak testét és vért, nem vőtte azt eh gyomorral, nem mondgya, hogy

hogy a Tanítványoc képét vagy jelét vőtte a testnek, hanem ugyan a testét.

Theophylactus is így szol in 26. cap. Matth. Továbbá mondván: Ez az én testem, jelenti hogy ugyan az Urnak teste az, a mely meg szenteltet az oltaron, és nem meg felelő jel. Nem mondta, ez jele vagy képe, hanem: Ez az én testem.

Damasceus de Ortho. fide lib. 4. c. 15. Nem jele a kenyér és az bor, a Christus testének és vérének, távul legyen az; hanem ugyan az Urnak meg dicsőült teste, mint az Ua mondgya: Ez az én testem, nem testnek jele, hanem testem, és nem vérnek jele, hanem vérem.

XX. Mitt mondasz arra, mikor ez ellen vetic az, ellenköz őfelet az Christus menybe menetelet, és Attya jobbjára való ülését, ki felől az, Angyal azt mondgya, *Act. 1.* hogy úgy jön el, a mint láttátot fel mennyi?

Szól az Angyal a Christus menybe menetele felől, és csak enyire terjed szörlásának értelme, hogy a mint a Galilea-béliec láttac Christust láthatóképpen föl mennyi, úgy láthatóképpen jön el az ítéletre. Láthatatlanképpen pedig jelen nem leanyi ötet ezenközben ot az hová magát az ő igéjével kötötte, csak egy igével sem mondta. Nem is mondhatta pedig az Angyal azt, mert a mely igaz a Christus menyben meacetele felől való hűünk ágazattya (mert lsten igéjében

Galat. 1.
v. 8.

Ephes. 4.

ben vagy on fundamentom a nác) olyan igen igaz, az egész Isten és ember Christusnac-is velünk léte föli való értelműne, mert erre-is nyilván való ígértivel ajánlotta magát, és a sz. vacsorában jelen léte rendelte, mint oda fel meg bizonyodot. Ha ki ez ellen más Evangéliomot prædicállana, ha ugyan Angyal volna-is, átkozornac mondgya azt Szent Pál. Az mint azért hiszed egyikét, úgy mint menybe menetelt Christusnac, mert Isten mondgya, úgy hídod köli a masikat-is, az az, velünk létét, ugyan azon Isten mondásának méltóságáért: Kiváltképpen miért hogy az írás nyilván mondgya, hogy nem maradot az égben bé rekesztetvén, hanem mind egeknek fölötté mezt, hogy mindeneket bé oldtame, az az, hogy minden helyeken jelen lenne, mint az Oecumenius in cap. 4. ad Eph. magyarázván bizonytlya ezen igéekkel.

Lutherus Tom. 2. Witeber. Ger. fol. 96. in Serm. de Sacrament: Christus menybe meneteléről igé székpen szol: Az Christus ugymond, nem úgy ment föl menyegbe, mint te szoktál gráditson házadba föl mennyi, hanem azt jegyzi ez az föl menetel, hogy ő minden teremtet állatokon föllýúl vagy on, és vagy on minden állatokban, és minden állatok kívül: Hogy pedig, test szerint föl vitétet menyegbe, bizonyága az, az ő nagy dicsőségéne, hogy most mindenec foc- kal inkább szeméi előtt vanna ő néki, hogy sem mint te én előttem vagy, és hogy mi hozzánc közeib vagy, és inkább jelen nálunc, hogy sem akar mely teremtet állat-is. Ha kiné pedig Luther ilyen értelme nem élég, lássa meg Calvinust in locum Ephes. 1. caput, f-meg

f-meg láttya hogy még az-is hasonlóképpen szol á Christus menybe-meneteléről, és Attya jobbjára való üléséről, mikor á tévelgésne bora füstít ki alufszja.

XXI. De képtelennec és lehetetlenec teczic csak akár mely embernek-is az, hogy föl-is ment Christus, f-titis vagy on?

Föl-is ment fittis vagy on, f-egyik sem képtelen, sem lehetetlen az hitnec, á mely tudd támaszkodni Isten ígétéhez. Ha képtelen-is az emberi okosságnac, azzal semmit gondolunc, mert ezt mi fogva viszfzöc á Christus engedelme, és szemünk előtt forgattyoc ámaz Angyal mondását: Nincsen lehetetlen Isten- nec előtté csak egy igeis. Zacharias Prophétanális azt mondgya az Isten: Ha mi lehetetlenec láttat-is az én népemnek szemé előtt, vallyon az én szemem előtt-is lehetetlen leszéne? Luc. 1.
Caput. 3.
v. 6.

XXII. De ha láthatatlanképpen mondod jelenlennyi á Christus testet, tündéres testnec tanítod lennyi azt, mely-is hitünk és tudományunc ellen vagy on?

Láthatatlansága ennec á testoc, nem tette azt tündéres testé, még akkor is, mikor szintén á maga meg alázásának leg nagyob idejében volt-is. Ioan. 8. olvastuc, hogy kövezni akarác ötet á Sidos, és ő láthatatlanná lévon, ki méne á Templombul. Az Tengeren száraz lábbal járt. Az Emausi szálláson meg ismer- tetvén á Tanítványoktul, elenyészet azt mondgya az irás: Matth. 24.
Luc. 24.
v. 31.

írás: Ezekhez hasonló dolgokat olvasluc Luc. 4. & Ioh. 10. Ha akkor ezec tündéres testé nem csináltac a Christus testét, miért lenne most ezek által az á mi kor immár az Atya Istenec jobján Uralkodó, meg határozhatatlan hatalommal, melyec ereje által is vagy on tündéresség nélkül mindenűt, láthatatlanképpen való jelen létben, módgya.

XXIII. Sinkább ez az Isten jobbjára való ülés nem okac az ű távul léténec, mind á sz. vacsorátul s mind közönségesen az híveknek Seregétül?

Bezzeg: nem hanem inkább nagy oka az ű jelen lehetésénec. Mert az Istenec jobja az írás szerint nem valami bizonyos hely menyben (mint nemellyec álmadgyác) hanem Istenec vég nélkül való meg határozhatatlan hatalma sága, mineműnec neveztetec, Luc. 22. Heb. 1.

1. Cor. 15. Az Christu s nac erre az Isten jobbjára való ülése is nem helybeztetés, hanem sz. Pálnac magyarázattyá szerint, Uralkodás. Azért űl, az az, Uralkodó a Christus emberi természet szerint is mindenűt, valahová el hat az Istenec meg határozhatatlan hatalma ságánac jobja, melyre ültettetec. Semmi helyekben bé nem rekeztethetec pedig az Istenec jobja, semmi helyekből ki sem rekeztethetec. Azért így az Christus jelen való Uralkodása is, sem á szent vacsorátul, sem közönségesen az híveknek seregétül ei nem rekeztethetec.

Chryso st

Chrysostomus erről így szól föl kiáltván: *Oculi Lib. 3. de da dolog.* O Isteni kegyel s eg, ki az Atyával ot fón űl, *Sacerdotio.* azon időnce részében, mindenec kezével tapogartat, és magac adgya azoknac, á kik űtet akarjác venni, és magokhoz kapcsoloyi. Lészen pedig az, ugy mond, nem tündérességgéppen, hanem az körül állók nac szemec láttara, mert, tudoi illic az ockal az eszkdöckel, á mellyek láttatnac, egyűt jelen lennyi hisz szöc az Christu s nac testét és véré t.

XXIV. Hallom hogy ezec mind inkább erőstític az Ember Christu s nac mindenűt, és á szent vacsorában való jelen létét, de amaz talán el rekezteti őtet, az hul maga Matth. 26. azt mondgya: Ezt czelekedgyétec az én emlékezetemre?

Az emlékdözet, nem annyira az hely szerint távul valókrul, nem nyire a' idő szerint el multakul szokot lennyi. Azért nem mondgya Christus, az én távul lévő testem nec emlékezetire czelekedgyétec ezt, hanem az én emlékdözetemre, az az, hogy én az testet föl vöttem és abban halált szenvedtem, az ti idődségtek el szerzettem, csak ez magyarázattyában hadgya ezt az emlékdözetör, szent Pál is. Es nem terjezti hely szerint való létele, valamennyi szer, ugy mond, eszitek ezt az kenyeret, és isztok ez pohár bul, az Urnac halálát hirdeléséce mig el jó. Ielen lehet azért, á mint hogy vagy on is a Christus az ő halála emlékdözeti felől, á szent Vac sorában.

1. Cor. 11.

C

Példát.

Példáhozoc: Erős harczrol mag tért vitézlő né-
pec között, szöket sok emléközet lennyi, az harczon
cörcent, de idővel elmúlt dolgokul, azoknac jelen
létében-is, a kik eselekedé azokat, s-nem kényszeriti
mind az által őket az emléközet arra, hogy távul lé-
gyenec attul az helytől, az hul az emlékezet vagyon-
Igy nines oka miért kellesték Christufnac el rekesztet-
nyi onnan, az hul az ő bayvivásának az őrdöggel, az
mi halálunkon, halál által való győzdelménec em-
lékezeri vanna, holot ez, még csak köz puszta em-
berc dolgaiban-is meglehet.

Es ha minden emlékezet távul lennyi kényszeriti
azt, a kiről az emléközet vagyon, távul léfzen az Isten
is, a kinek az ő csudáirul velünk való sok jó cété-
nyiről prädicationkban s-akár mi egyéb beszélgeté-
sünkben-is gyakor emléközetnec köd lennyi. Kit csak
meg gondolni-is távul legyen a kegyes embertől. Del-
ben-is vak azért a ki ez miat nem akarja hinnyi a Chri-
stus Embersége szerint a szent vacsorában, sőt egyé-
bűt-is mindenűt lennyi.

*XXV. Lám azt mondgyasz. Pál, mint ma-
gad hozzád be emléközetül, hogy auidig
köl ennec az emléközetnec lennyi, mig
el jön az Christus. Ha el jön, hát mig el
nem jön, itt jelen nincsen?*

Eres ezt az el jövetelt, kiről szent Pál szól, a
Christufnac az ítéltre való dicsőséges el jöveteléről,
meddig, mivel hogy mindenkor lesz nec emberec ez
földön,

földön, mindenkor tartoznac vele, hogy hirdetésé a
Christufnac az emberi nemzertől való halálát és szen-
vedését ez földön. De hogy az ítéltre való el jöve-
le eldt. Christus más jelen léténec módgyal szerint nem
vólna it ez földön, avagy nem lehet az ő A nya f-ent
egyházával, azt sem szent Pál, sem egyéb írásoc sohul
nem mondgyác. Sőt Christus küldömbet mond, mert
noha látható dicsőséggel el jövendő volt az ítéltre,
mind az által azt mondgya, Matth. 18. Valahul ker-
ten avagy hárman öszve gyűlnec az én nevemben ott
vagyoc ő köztöc. Matth. 28. Imé én veletéc vagyoc
mind világ végezeréig. Nem mondgya veletéc vagyoc
az én Istenfegem (mint ezt magyarázzák azoc, a kik
Christust idvözétiöket emberi természetű szeriat,
magockal lennyi nem kívánnýac, sőt az ellen vitez-
kednec) hanem N vagyoc, ugymond, én meg teste-
sült Christus, ki igaz Isten és ember vagyoc, az egy el
váihatlan személyben, nem személyem felével, ha-
nem egészlen való személyem szeriat.

*XXVI. Az mint én eszembe veszem, nem
csak a sz. vacsorában mondod te jelen
lennyi a Christust Embersége szerint,
hanem minden egyéb helyeken-is?*

Igen-is mindenűt, s-én velem-is mondom, és ezt
az én nagy vigasztalásomra mondom. Mert örvendec,
hogy az én Uram Iesus Christu om jelé lévén, ez világi
életem sok nyavalyáiban biztat, vigasztal, tanit, igaz-
gat, mint az Emausba menő két Tanítványt, bánauryok-

Mat. 16. ban meg vigasztalá: az Apostolokkal együtt munkál-
Act. 9. c. kodon (UBIQUE) mindenütt; menybe menetele után-
 22. *3. 23.* is; szent Pál tanította, bátorította, hasonlóképpen me-
cap. 27. nybe menetele után az földön ugyá láthatóképpen is.
1. Cor. 15.

XXVII. Voltake ilyen reménységben és érte-
 lemben az Apostoloc ideje után hama-
 rántában eli keresztyének-is a Christus
 mindenütt léte felől?

Voltak, mint meg tessék a következőzendő mon-
 dasokbul.

Hemil. 17. Chrysostomus és Ambrosius így írnc: Mi nem,
ad Heb. P. mivel hogy sok helyeken osztoztattat, azért soe Chri-
 17. *3. Am-* stusloc vanna, semmiképpen nem: Hanem egy
bref. in 10. (UBIQUE) mindenütt a Christus.

s. ad Heb. Ugyanazon sz. Ambrus D. így szól (in 10. c. Luc.)
 Mikortért meg Uram, hanem az utolsó napon? mert
 noha (UBIQUE) mindenütt vagy mindenkor, és mi-
 köztűne álván, ne látsál, léfzen mind az által idő,
 melyben minden test néz teged meg térétedben.

Oecumenius magyarázván, sz. Pálnak Eph. 4. módját:
 Föl ment mind egeknek fölött, hogy mindeneket
 bédöltene, így magyarázza: Mert csak Istenségével isre-
 gen mindent bédölt vala, meg testesülvén, hogy min-
 deneket testestül bédöltene, föl ment és alá jött. Így ír
 ezenről Theophilactus is azon sz. Pál, mondása ma-
 gyarázásában...

Iacobus Stapulensis (in 14. cap. Ioh.) azt mond-
 gya: Valahul a Christus vagyon, meg testesülve va-
 gyon,

gyon, meg testesülve pedig test nélkül nincs. Nagy
 hit Christust meg ismérnyi, hogy testestül ott vagyon
 az hul Sacramentom szerint vagyon, de nagyobb hit ö-
 ter (UBIQUE) mindenütt testestül hinnyi.

XXVIII. Lehet-e valahul a szent írásban
 helye ennek a Christus mindenütt létéről
 való értelemnek?

Vagyon, ugyan azon igével pedig: Mert mi-
 kor Christus menybe készült vala, ki küldé és széles vi-
 lágra az ő tanítványit és azoc, a mint sz. Márk bizo- *Marc. 16.*
 nyttya, ki mevéen prædicalta, az Ur (UBIQUE)
 mindenütt vélek munkálkodván. Ide számláljuk azokat
 az igéreteket is, melyeket elő számlálék szent Maté-
 bul, és a sz. vacsorában való jelen létéről tet fogadást-
 is, melyről oda föl szözlöttam.

XXIX. Talán az URON sz. Márknál
 csak az Istenség értetie?

Eres meg; hogy a meg testesülésne elötte a Fiu
 Istennec örök Istensége, magába is öröktül fogván szü-
 lettet, Ur volt, a meg testesülés után pedig, a föl vót
 emberi természet is Urrá tetet, mint sz. Péter bi- *Act. 8.*
 zonyította, mondván: Tudva legyen a tellyes Izrael
 házána, hogy az Isten azt a lesült, kintti Sándor meg
 feszítettetec, Urrá és Christussá tette. Ur vót hát im-
 már akkor Christus, mind Isteni és mind emberi termé-
 zeti szerint, mikor menybe menetele után is egy ű
 munkálkodot mindenütt a Tanítványokkal. Nem kü-
 lön Ur vót pedig Istenségében külön emberiségbe,

hanem á mint személyben egy volt és most is egy, azonképpen Uri voltában is egy volt, mind Isteni és mind emberi természeti szerint, és mostis egy, mint ezt Athanasius az ő hitnec vallásában, és sz. Pál is bizonyítja. Azért mi ezt az Urat sz. Márc Evangelista módja szerint, el nem szaggatván a természeteket egy mástul, hisz szók hogy mind Isteni és mind emberi természetivel egyszer és mind vélek munkálkodor, mindenütt az ő Tanítványival. Ezt pedig kegyes együgyűséggel hiszszé így, miért hogy az írás sohol küldömbre nem tanit, támaszkodván szent Márc bizossághoz.

XXX. El hagyom ennéctovább vizsgálását, hanem azt nem felelythetem semmikeppé el, hogy azt ered módanyi oda fel, hogy Christus menybe menetele után láthatóképpen is volt ezen a földön szent Pállal, ha ezt meg bizonyíthatnád bizony igé akarná?

Halgas rá sim meg bizonyítom, hogy nyilván legyen az, hogy Christust az ő menybe menetele el nem rekesztette ez földön való létéről.

Akt. 9. olvasóc, hogy Christus meg jelent szent Pálna azon az uton, mellyen Damascusba megyen vala, á mint Ananias ugyan ottan mondgya, hogy ne vélné az égben való megjelenésnec ezt. Nem is csak Istenisége szerint, hanem embertége szerint is, melyre nézve mondatik is Názarethéli Iesus Christusnac, Hogy ez így legyen, meg bizonyítja Christus: Mert

mikor

mikor Saul kérdezné, ki vagy Uram? Mond: En vagyoc á Názarethéli Iesus kic te kergetsz. Ananias is így szol: Saul édes Atyamfia, az Ur Iesus küldött engem te hozzád, á ki meg jelené te néked az uton, á mellyen jár vala. Az Iesus név pedig, hogy ezt is jól meg értes. tulajdonittat Christusnac, nem csak Isteni, hanem emberi természeti szerint is. Ezt á meg jelenést szent Pál maga is, ezen szerint bezzéli meg Ierusalem-ben az Hadnagy előtt, Aktor. 22. Es Agrippa Király előtt is, Aktor. 23.

Ugyan ottan, úgy mint Akt. 22. másod jelenését is bezzéli meg Christus Urunknac szent Pál, mely lőc imádkozásaközben, az hul azt monda neki Christus az Ierusalem Templomában: Sies hamar és meny ki Ierusalemből. Mert nem veszi á te bizosságtételedet.

Akt. 23. írva vagyoc, hogy mikor sz. Pált Romába akarná vinnyi, az Ur Iesus meg jelent neki, sőt melléje állot, az Hadnagy seregében á ki őtet el akarta vála vinnyi. 4 II.

Az igé így vanna oc irrán. Másod napon pedig melléje álván az Ur monda: Alhatatos légy, mert á mint bizosságot tettél én földem Ierusalemben, azon képpen köl bizosságot tenned Romában is.

XXXI. Talám csak lélekben való látásoc voltac ezek?

Az írásnac fölyül elő számlált helyei nyilván bizonyítja, hogy valóságostesti szemmel való látásoc voltac ezek. De ezen kívül is szent Pál 1. Cor. 13. maga is testi szemmel való látásoknac bizonyítja ezeket:

Mert

2. Cor. 13. Mert Christus feltámadásáról szólván, bizossággal
8. számlállyá magát is azok közötté kik látta: testi szemekkel á föl támadás után á Christust: s így szól á többi között: Annakúánnal láttatott laetbrul, az után mind á több Apostoloktól, mindéne után láttatott én tőlem is, mint egy időtlen szűbőből. Szent Pál felől nem olvasoc penig, hogy Christust föl támadása után menybe meneteleig á negyven nap közben látta volna, hanem menybe menetele után olvasoc, hogy látta á föllyúl meg mondatot helyekben. Azért mivelhogy testi szemczel látta Christust, mint á több Tanítványoc, mert azok között számlállyá magát noha utolb nálok nál. Más látással penig nem látta az föl támadás után, hanem azokkal, kiket sz. Lukácsból első számláléc, ez jó ki belőle, hogy azoc á látáfcoc testi szemmel való látáfcoc voltanac.

XXXII. Eleget ezec: én el hittem hogy á Christus Iesusnac az én Vramnac semmi ellene nem alhat, hogy vele ne lehessen az ő Anya szentegyházával egész semelyeszerint, Istenségében és emberségében. De ha lehet feyoz meg egy néhány ellenvetéseket kikkel á Christus Embersége dicsőségének ellenségi támogattyac tudományokat?

No ha most is igen eltávoztunc á feltér cziltul: Mert nekünk csak az Ur vacsorájáról kől vala szollanunc, mindazáltal mivelhogy kívánod nem szegem

gem kedvedet. Te azért számlálly első olyakat kiket á szent írásnac hamis értelméből vélsz nec, im kélsz vagyoc meg feyteget nem: Emberi okosságból támadotakat penig Isten igéie nélkül hátra hagyunc. Mert ugyan is ez befelgyetesünk nec rövidége nem szenved minden labryntusokat fel forgatni.

XXXIII. No hátróvidség nec okáért, feyoz csak negy szent írásbeli mondaft meg. Az első vagyon megirattatván Math. 26. ből azt mondgya Christus: Szegényec mindenkor lesz nec veletec, én penig nem mindenkor leszek. Ebből azt hozzáck ki, hogy vagyon oly idő, mikor Christus Embersége szerint nincs velűnc, és hogy az az idő most vagyon, és azért sem mindenkor, sem mindenütt nincs á Christus?

Mind ennecc f mind nemely egyéb ilyen ellen vetések nec eligazítására szükséges tudni, hogy á Christus embersége szerint hátomképpen mondatie valahul lenni. Először testi helyhezetetés szerint láthatóképpen, mennyei dicsőséges Uralkodás nélkül, mely szerint ment egyik helyből másikba, á Tanítványokkal társalkodoc, bizonyos helyeken halottakat támasztot, és egyéb czudakat tőt szolgálai ábrázatot visszélvén, éhséget, szomjuságot, szegénységet, fáradtságot és végre, halált szenvedet. Mászodszor Sacramentomi módon vagyon Christus valahul, így olczogattyá á sz.

D

vacsora

3. vacsorában az ő sz. testét és sz. vért. Harmadszor va-
gyon Christus Embersége szerint valahol, az örök I-
stenséggel való el válhatatlan egyesülésénec, és di-
csőséges Uraságánac módgya szerint, kihez semmi testi
helyheztes nem járulhat. Mert az Istenség, ki a te-
stet föl vörte, nem test, sem testi hely, hanem Lélek,
mint bizonyítja Sz. Iános 1. Ioan. 4. mondván, hogy
az Isten Lélek, ezért mondgya sz. Pál is 2. Cor. 3. Az
mi az első illeti, Ioan. 3. olvasol, hogy olyan testi
helyheztes szerint Christus beizel vala Nicodemus-
sal, bizonyos helyen léven láthatóképpen, és mind-
azáltal ugyan ott, az harmadik jelenléténec, az az,
az Istenséggel való egyesülésénec módgya szerint, azt
mondgya: hogy mennyegben is vagyon azon egy i-
dőben: és senki, ugymond, nem megyen mennyegbe,
hanem csak a ki le jött mennyegből az Embernec fia,
a ki mennyegben vagyon. Ezek igen bizonyossá.

Immár azért Christus az elő hozot helyben, azt
mondgya, En nem lézlek mindenkor veletec, mely
mondással nem fosztja meg magát, mind az három
jelen léténec meg mondott módgyaitul, hanem szól
csak az első látható és helyheztes szerint való jelen
létéről, és azt mondgya: Ne károlylátoc jo Tanítva-
nyim ez kevés kenetet, hogy szegényekre nem oszt-
hátátoc, mivelhogy én rém kenetet, mert szegényec
ez után is mindenkor lézlec, s- jól cselekedhetek
vélek. En pedig hogy ti tüledec, vagy valamely Em-
bertől várjac segítséget, mint eddig, hogy szűkölkö-
dö legyek, nem mindenkor lézlek ugy veletec, mert
ell jő az idő, melyben, az én mostani szűkölködő álla-

pa. om

potom dicsőségre és bevölködéstre fordul, ő így csak
egy képpen való jelenlétet tagadván, nem rekeszti el,
sem a Sacramentum szerint való jelenlétet ezzel, sem
az örök Istenséggel való egyesülésénec módgya sze-
rint való. Mellyek szerint jelenlétre magát kötelez-
te ig retivel, és bé is tellyeseti azt, mint oda fel mind
bizonyoságoval s- mind példákkal meg bizonyodot.

*XXXIV. Másod mondás vagyon meg irat-
tatván ugyan azon sz. Máthénál cap. 28
az, hol az Angyal azt mondgya Christus
felől: Nincs itt. Ebből azt hozzák ki,
hogy ha a koporsóban nem volt, hát vagy
valami hely, az hol nincs a Christus Em-
bersége szerint, és megh is ez lézzen belő-
le, hogy nem lehet mindenütt?*

Nézz csak a Christus valahol léténec, háromféle
módgyára, kiről ez előt szollék, s- ottan föl találod,
hogy az Angyal is itt az első helyheztes szerint va-
ló és látható jelenlétet tagadgya Christus'nae, a két u-
tolsonac egyikét sem. Hogy jobban meg értesed im e-
lődbe adom: Mikor Christus meg öltetted a Sidok-
tul, azt írják az Evangelistac; hogy halva a kopor-
soba helyheztesét láthatóképpen; immár a szent
Alszonyoc el mentec, hogy az holt Christust meg
kenyék a koporsóban, s- ugy kértetec ott diot mint
hóltat. Erre nézve mondgyák azért az Angyaloc, hogy
nincsen ott, tudnyillik halva a Christus; Hogy ez így

D 2

légyca,

légyen, meg teccik sz. Mathénál, cap. 28. kiknek azt mondgya az Angyal, Tudom hogy á Iesust, ki meg fészitettet, keressetek : Sz. Lukácsnál-is, cap. 24. az hól azt mondgya az Angyal az Aszfzonyoknak : Mitt keressetek az élő az holtakkal, s-ugy mondgya ofzrán, nincsen itt : ércs, az, az holt Christus halva á mint ti keressetek. Mondgya azért, hogy az holt Christus nincsen az koporsóban, hogy pedig az élő, és az örök Istenséggel egyesült Christus-is ott ne légyen, azt csak egy igével sem mondgya, sőt különbet olvasunk Ioan. 20. Hogy tudniillik az élő Christus, Mariának mindgyárt ugyan azon időben, mikor az Angyaloc azt mondgya, nincsen itt, meg jelent azon koporsónál, és megismertette vele magát : Azért ezekből az jó ki, hogy noha nem volt á Christus testi helyhezterésének modgya szerint, láthatóképpen á koporsóban halva, de azért élve dicsőséges Uraságának, és az örök Istenséggel való egyesülésének modgya szerint, volt egyszer s-mind, mind az koporsóban, mind az koporsón kívül, s-mind minden egyéb helyeken. Így vagyó ma-is mindenütt ígérete és fogadása szerint.

XXXV. Harmad mondás találtatik szent Iánosnál, kiről érteni kívánoc Ioan. 11. az hól azt mondgya Christus : örülök hogy nem voltam ott, tudni illic, mikor és á hól Lázár meg hala : ebből azt hozzás ki, hogy még-is volt hely maga mondása szerintis

rintis Christus Vrunknac, a' hól ő nem volt embersége szerint, tudni illic ez az hely, az hól Lázár meg holt, és azért még-is nem módathatic Christus mindenütt lenni?

Noha láthatóképpen helyhezterés szerint való jelenlétének modgyával nem vala Christus ott, az hól Lázár meg hala, mindazáltal, mivelhogy ugyan azon időben á Christus embersége láthatatlanképpen helyhezterés nélkül vala az Fiu Isten Istenségének személyben föl öltöztetvén, és mindeneket jelen lévén látot, erre nézve jelen vala Lázárral is, és őtet, halálában, jelen lévén, látta és nézte. Meg teccik ez ugyan azon Lázár halála históriájából : Mert olvassuk, hogy betegségét Lázárnak megízelték az hugai, Martha és Maria, Christusnak, halálát sohol nem olvassuk, hogy meg izéntévolna, még-is két nap mulva betegsége hire után, mikoron meg holt Lázár, meg mondta az Christus az Tanítványoknak minden izenet nélkül, ugymint ki maga látta, az föllyúl meg mondot módon jelen lévén, az Lázár halálát. Nem következik hát, ha egyképpen Lázárnál nem volt Christus, hát másképpen sem volt, mért ha láthatóképpé való helyhezterés szerint ott nem volt-is, de azért az Istenséggel való elválhatatlan egyesülése szerint láthatatlanul jelen lévén nézte az Lázár lelke ki szakattár. Ez szerint mondatik ma-is mindenütt lenni.

XXXVI. Vagyon még szent Iánosnál cap. 16.

egy mondás, melyben azt mondgya Christus: Elmegyek, elhagyom ezt világot. Abbul is az őt hozzáki, hogy bái ha elhata ez világot, elment, nincs itt, sokkal inkább nincs mindenűt?

Ebben az mondá b n-is csak látható jelen léte s e rint mondgya, hogy el megye ez világbul, mellyel Sacramentom szerint való jelen léte a sz. vacsorában nem tagadgya, sem a' istenséggellett egyesülése szerint való. Mely két utolsó jelen léténec modgya szerint hogy jelen légyen ma-is, oda föl elegendőképpen meg bizonyítottoc mind az sz. vacsorában, s mind az Anya szentegyház társaságában való jelenlétéről tő igéretiből Christus Urunknac.

XXXVII. Nem busítlat tovább, látom hogy ezekből nagy része, minden fő ellenvetésé könnyen meg fejtéhetnec, más az, magam-is mondom, hogy a' mi czilunktul, tudni illic az Vr vacsorájarul való beszélgetésünk tul igen el távozotunc, azért térjunc arra visszsa, és mond meg azt miért mondád oda föl az Vr vacsorája definitiójában, az az, meg magyarázásábá, azt, hogy a' Christus teste osztogattatic a sz. vacsorábá bizonyosan es állattya szerint?

Mikor

Mikor azt mondom, hogy a' Christus teste állattya szerint osztogattatic a szent vacsorában, nem azt akarom mondanom, hogy a' benne való testi tulajdonságoknak ereje által volna a' test jelen (mert az jelen létele való erőt benne, nem az maga természet szerint való erejének telhetőségéből, hanem az örök Istenmel való egyesülésénec, és Isteni tulajdonságokkal való meg ajándékoztatásánac, és föl ékösítésénec erejéből valonac tartom) hanem állattya szerint jelen lennyi mondom azért, hogy a' Christusnac azt az testét, mellyet a' szűz Maria méhéből vett föl, tudgyad jelen lennyi es osztogattatnyi a szent vacsorában, valabul az, a' Christus rendelése szerint szolgáltatoc, minden ki terjedés és testének meg sokasíása nélkül. Mint ez oda föl eléggé meg bizonyodot.

XXXVIII. Tudom ezt, hogy így vagyon, azért meny tovább, és mond meg azt is miért mondog, hogy a' Christusnac teste es vére a sz. vacsorában nem csak hittel, hanem testi száyal-is vétésék?

Ercs meg: ezt annac okáért mondom, hogy mivel az egész ember i bűn m át testestül lelkestül veszet vala el, Christus-is penig az egész emberért, mind testestül lelkestül elegendő fizetést tett, szenvedése által, meg testec ebből, hogy ennec az mi testestül lelkestül való meg igazulásunknac Isten előt, és a' föl való hitünk nec erőssé, nem csak lelkünk nec, hanem testünk nec is osztogattatic az mi idvöségünk nec

*Tertulianus
lib. de re-
surrectione
Carnis.*

nec drága árza, a Christusnak teste és vére. Es hogy ily-
nem csak lelkünk, hanem testünk is ezek által hi-
tatic az örök életre, a mint ezt amaz régi Tertulia-
nus Doctor is bizonyítja, ki azt mondja: hogy a
mi testünk él, a Christus testével, hogy lelkünk is
Istenben meg hívő.

**XXXIX. Mivel bizonyítod a Christus testé-
nek testi szájjal való vétetését?**

Azzal: Mert Christus, mikor a szent vacsorában
a kenyeret, bort, és az ő testét verét rendelte étele-
lünkre, nem térsen választást, hogy azt mondta vol-
na: a kenyeret és bort testi szájjal, a testet és vért lel-
kivel vegyétek hanem mind a két résznek vételét egy-
ige alá kőti, egyéte, így árho, ugymond, ez kedig a
kenyérre és borra nézve testi szájjal szokot lenni, hát
az jó ki belőle, hogy a más részének is, tudni illie, a
Christus testének és vérének vételétől nem fosztatik
meg a mi testi száj, ki is színtén ugy, mint lelkünk
részéről a Christus jó tereménnyiben és ez is az örök éle-
tre meg váltató.

Bizonyitom továbbá a testi szájnak Christus te-
stében való részvételét a Iudáknak példájával is, a ki,
noha hiti nem volt, de azért ugyan vette, de csak tes-
ti szájjal azért, kárhozágyára a Christus testét és vé-
rét. Mint ezt is mindgyárt kész vagyoc élegendő-
képpen meg bizonyítanom.

**XL. Had hátrábennec meg bizonyítását, ha-
nem mond meg először, voltake a régi ke-
resztény**

*resztény Doctorok közzül valakic a Chri-
stus testének testi szájjal való vétetéséről
ilyen értelemben mint te vagy?*

Hogy ne véld ezt magamtul gondolt értelem-
lennyi, ahhoz is kész vagyoc. Erről Augustinus így ír: *Epist. 118.*
Teczet a sz. Léleknek, hogy ily nagy Szeátségnek tes-
tiségre a kereszténynek szájába, előbb a Christus teste-
menne, hogy sem mint egyéb étek. Idem de ieiunio
septem mensium: Az vétetie szájjal a mit szűvel hi-
szunk, és heába felelnek Ament azoc, a kic az elleni
mi it vétetie, disputálnak.

Ismeg ugyan azon Agoston: Lásátoe szerelmes *Serm. 115.*
Aryámfiai, ha méltóe hogy a kereszténynek szájából, az *de Temp.*
hól a Christus teste megyen bé, buyja ének, mint ör-
dögi méreg jöjdn ki.

Theophylactus: Képtelen dolog, hogy ez a száj. *In cap. 3. ad
beszédnec rutágával meg undokintásé, mely a Chri-
stus veszi. Colos.*

Ambrosius így szól Theodosius Császárnak: *Mi in objur-*
csoda vadság, és istentelen bátorság ez benned, hogy *tione Theo-*
semmitnem félsz, azt a te szádat mellyel parancsolatot *dassj.*
adtál, ennyi ezer ártatlan embereknek meg ölétéséről,
a Christus drágálatos vérehez járultatnod.

**XLI. Ez ellen azt mondgya a ellenközöfel,
hogy mivel az Vr vacsorájában a Christus
teste lelki étel, hát csak lelki szájjal köl-
vetetnyi annak, s nem is vétethetie különbé?**

**Az Christus teste lelki éledelnek mondatik, nem
E hogy**

Joan. 4.

hogy lélek volna az, hanem azért, mert meg pöcsélti mi bennünk az Istennek igalmasságát, és a' ingyen való bűnűnc bocsánattya felől való ter igéretit, és hogy szerzi mi bennünk az örök életet és idvőségét. Mondathatic azért is illyennec, mert Isten, a' ki Lélek, szörzöje és rendölője ennek a' szentséges lakodalomnac. Illyen okbul mondattatic a' Sidos Mannaja is, mellyel élte a' pusztában, lelki éledel nec. De az illyen okbul való lelki sége a' Christus teste éledel nek nem szerzi azt, hogy csak lelki és nem testi szájjal is vétetessék. Mert az első meg mondor manna éledel így lelki volt s mindazáltal testi szájjal is éltek véle. S ugyan nem igaz, hogy minden lelki csak lelki eszközzel vétetessék. Mert lelki a' prädicator ige, s meg is testi eszközbe, s azbe vétetie az, mint sz. Máthénál, nyilván mondgya Christus, a' ki halgattya a' mennyek nec országának igéjét, és nem érti, el jö amaz gonosz, és ki ragadgya a' mi bé hintet tetet vala az ő szűvébe. Ezért találluc sz. Lukácsnál is. És hogy ennél is nagyobbbar éres: Az első örök Isten ség nem csak lelki, hanem ugyan lélek, s meg is ennek a' mi testeink Templominae mondatnac szent Pálul. Vehetnyi hát lelkieket testi eszközökkel is, és így a' Christus testé is vehetnyi testi szájjal is.

Cap. 13.

Luc. 8.

2. Cor. 6.

2. Cor. 6.

XLII Nem itéltetike illetlennec, hogy az emberi bűnös szája a' Christus meg dicsőült testét vegye?

Edes Attyámia, a' Christus Iesus drága vérével meg szíztogatottat hívek és azoknac szájak nem oly utálatossac,

rossac, nem oly rutac, hogy azokat ne szerezse az örök Isten ség és hogy a' sokkal magát közlenyi, azoknál lakást veñyi nem akarion, sz. Iánosnál azt mondgya Christus: Ha ki az én befédemet meg tartya, szírtet *Joan. 14.* az engemet, az én Attyám is szereti őtet, és ő hozzá megyűnc, és lakó helyett szerzűnc ő nála. Ha így a' tellyes szent Háromság magát nekűnc adgya, nem köl kétkedűnc, hogy a' Christus meg dicsőült teste is velűnc nem részeltetnéc.

XLIII. De el fogyna talám úgy a' Christus teste, ha oly nagy volna is mint a' legbnagyob hegység földön, ha testi szájjal vétetnéc?

Ha úgy mint egyéb közönséges ételek darabonkint fragatván rágnánc a' Christus testé is, és természet folya a' szerint ennénk talám valami efféle gondolkodás lehetne felőle. De afféle testi temerdec módon darabonkint való föl mézfárlását a' Christus testének, minéműt álmatrac Christus idejében a' Capernaité, és most tulaydonitnac nekűnc a' Cálvinisták, mi soha nem javallottunc; hanem, noha a' Christus testét testi szájjal is mondgya vetetni, mindazáltal ezt a' vételt minden testi mod fölött valonac, és olynac tartyc, ki a' természet nec minden folyását meg halladgya. Mely szerint a' Christus nac teste ez szent vacsorában, mindeniktől a' ki él ezzel a' szentséggel, egészen minden darabolás nélkül vétetetic, és a' test nec is meg sokafodása nélkül, ha ezeren él nec is egyszer s mind a' zsal, mint a' régi keresztény nec énekében is ezen értelmet olvasuc, melyben azt éneklic?

E 2

Caro

*Caro cibus, sanguis potus,
Manet tamen Christus totus
Sub utraque specie.*

*A fumente non concisus,
Non confractus, nec divisus,
Integer accipitur.*

*Sumit unus, sumunt mille,
Quantum iste tantum ille,
Nec sumptus consumitur.*

Az test étel az vér ital.

Marad azért egész Christus
Mind az ke. semely alatt.

A' védtől nem szaggatva.
Nem megtörve néosztatva
Egészlen vétetetik.

Veszi ezt egy, veszik ezere,
Mennyimez, annit amaz,
S az vétetett el nem fogy.

XLIV. Ez ám ebben a tudományban az a
csuda dolog, aki az én fejemben semmi-
képpen nem fér, hogy testiszájjal vétetett-
sék a Christus teste, s még is minden testi
mód, és természet folyása fölött való mó-
don legyen, akarnam ha ki meg mondaná
mikeppen lehessen ez?

Nem csuda hogy fejedbe nem fér ez, mert bizony
én sem mehetec enné végére. S-nem egy, hanem sok
vagyon pedig ilyen hűtünk dolgaiban, kiket most
nem, hanem az örök életben értünk meg, minéműk fe-
lől mondgya szent Pál, hogy a lelkes ember nem ér-
ti azokat, melyek az Isten lelke dolgai. Noha nem ér-
tjük pedig mind ezt s-mind egyebeket efféleké-
nt, mindazáltal hiszszük ezeket igazaknak és valóságos-
saknak, nagy engedelmséggel várakodván az örök
életnek Otcholájára, a hől mindeneke meg értünk, és
az hől

1. Cor. 2. v.
14.

az hől lézen Isten minden mindenekben. Tenéked
penig sz. Ambrus Doctor szól. értes meg: Mit keresed
itt a Christus testében a természet rendit, ha természet
szet fölött születet az Úr Iesus Christus a szűzül. Es
sz. Bernhard is így szól: Az Isteni titkok, ugymond,
kívánnac együgyűven hívő embert, fednec hűtelen
visgálódót. Es azért hinnyi kől együgyűven azt, a mit
meg nem tudkozhatoyi halznoson.

Köveid kérlek Chrysostomus intését, ki így szól:
Hidgyúnc mindenit Istennek, ne is vonnyunc vis-
szát ő véle, ha színtén a mi értelmünknek és gondo-
latunknak képtelennec láttatik - is az, a mit mond.
Halladgya föllyül kérlek a mi okosságunkat és értel-
münket az ő beszéde, hogy mindenekbe s-kiváltkép-
pen az Isteni titkokban csélékedgyűnc úgy, hogy ne
nézzük csak az előttünk valókat, hanem az ő igéjéhez-
is tartunk: Mert az ő igéjével meg nem csálattatha-
tunc, a mi értelmünk pedig a meg csálátkozásra igen
hajlando, amazoc hamissac nem lehetnec, de a mi ér-
telmünk igen gyakran meg csálattathatic.

Homil. 83.
in 26. cap.
Matth.

Paschasius is azért azt mondgya: Az hől azt mond-
gya: EZ AZ EN TESTEM, MELY TI ERTETETEK ADATIK,
hidgyed edes fiam, hogy úgy vagyon, mert ő mondta,
és annak meg ítélése fölől ne kételkedgyél.

Cyrellus in cap. 6. Iob. Mi egyebeknek vétkesével
meg tanitaván, erős hűtrel hidgyed a titkokat, soha il-
lyen melységes dolgokban azt az MIKEPPENT se
mondgyuc, se gondollyuc, mert Sidó ige ez, és utolsó
bűntetésnek oka.

E 3

XLV. No

XLV. No mond meg továbbá miért mondod azt, hogy á sz. vacsorában á Christusnac teste vétettetec á méltán keszüléktől szájjal és hűttel idvősségekre, á méltatlanoktul pedig csak szájjal ítéletekre?

Ezek az igéc szájjal és hűttel idvősségekre, szájjal pedig csak ítéletekre, jelentec annac á szentségmec tehetséget és hasznát. Hogy tudniillic, valaki az Christus testénece testi szájjal való vétele mellé adgya á hűtőt, és így lelki szájjával is él ezzel á szentséggel, az olyan ember ezzel á Szentséggel való ilyen élése által idvősséget és örök életet nyer. Mert ez természeti á Christus teste lelki éledelénec, hogy soha á szerint ítéltre nem élhetnyi á Christus testével, mint megte-
Hebr. 11. 8. 6. szent Pál, hogy valaki kedves lehessen Istennél hűt nélkül.

XLVI. Azt mondode hogy á Christus teste idvőségessen testi és lelki szájjal egyszer s-mind vétettetec?

Azt mondom igen is: és ezt ne véld uy formálá-
 nac: Mert ez á tudomány mindenkor volt az Anya-
 szentes

szentegyházban. Augustinus azt mondgya: Az Isten *Lib. 2. cont.*
 és emberek között való közbenjárót az ember *1. 3. v. 3. advers leg.*
 Christust, ki az ő testét élelünkre és vértet icalunkra ad. 2. *Prophe-*
tarum.
 gya, hűséges szűvel és szájjal veszfűt.

Gregorius Magnus is azt mondgya: Mi legyen á *Homil. 22.*
 báránnac vére, azt immár nem hallással, hanem ugyan *in Epist.*
 írással tanulmányoz meg, á mely vér mind á két küszöbre
 hintettetec, mikor nem csak á testnec, hanem á szű-
 nec szájjával is itattat.

*XLVII. Azt ítéledé hogy á méltatlanul ké-
 szült emberek is részesülne á Christus
 testében és véreben?*

Tellyeséggel azt tartom, hogy azok is élnek az
 Isten Fiának testével és vérével, de ítéletekre. Mert
 noha idvősséges gyűmölcsé á szent vacsoránac, igaz
 hűt nélkül nem vérethetec, mind az által á Szentségmec
 állattya és egész volta, nem fűg á vévő személynec hű-
 titül, hanem á szerző Christusnac igaz voltátul, kinee
 az ő hűsége á mi hűtelenségünce által meg nem üre-
 sített. Szépen szól erről Augustinus azt mondgya: *Rom 3. 8. 9*
 Nem használ akkor, mikor ennee á Szentségmec egész *Libro 3. de*
 voltátul vagy on á zo, mit hidgyen és micfoda hűttel *Baptisma.*
 legyen fel építve az, á ki veszi é Szentséget. Használ
 bizony igen is az idvősségre, de á Sacramentom felől
 való értekezésre nem hasznos. Mett meg lehet az,
 hogy az embernec egész Sacramentoma legyen, és
 mindazáltal vízfűza fordult hűt.

*XLVIII. Mond meg immár kiket hívysz mel-
 tatla-*

*tatlanoknak, avagy méltatlanul ké-
szülteknek?*

Méltatlanokat hívoc, nem Törköket, sem Sydo-
kat, és egyéb nyílván való czégeret bűnösöket, ki Chri-
stust az Istennek Fiát meg vetie, és a Sacramentomoc-
kal nem is élnek: hanem nevezec ilyeneknek min-
deneket, olyanokat, ki elegy van az külső társaság-
gal az igaz Anyaszentegyházzal, halgattyac az Evan-
geliumot, járulnac az Urnac szent asztalához, de poe-
nitentia nélkül, hűnélkül, és cietek ujítására való
igyekezec nélkül élnek. Ezekhez való, a kik az Ur
vacsorája felől hamis értelemben vannak, és meg inter-
ceptvén vétkekről, vak merőséggel azokba meg marad-
nac, a mennyiben ő raytok áll, hazuggá tévén a Isten-
t. Mely dolog igen nagy és rettenetes vétéc. Efféle fe-
lől mondgya Epiphanius: Az ki nem hiszi, hogy a
Christus valóságos teste az, efféle ki eset a kegyel em-
bül és az idvőségéből. Ez ilyeneknek szól Augustinus,

*In Ancho-
rato.*

*August. ad
Neophitos.*

mikor azt mondgya: Halál léssen annak nem élet, a ki
hazugnac itéli az életet, tudnyillic a Christust.

*XLIX. Mondode tehát hogy ezek is eszic és
iszszac a Christusnac testét és véré?*

Mondom és azt bizonyítom mind a szent irasnac
világos fundamentomával, s mind az áruló ludas A-
postol példájával, ki oda föl is emlegettem.

*L. Micsoda fele irásbeli mondás az, a kivel
bizonyítanyi akarsz?*

Meg vagy az írva 1. Cor. 11. az hól azt mond-

gya

gya szent Pál: Valaki eszi ezt a kenyeret, és iszic az Ur-
nac pohárából méltatlanul, vétces léssen a Christus-
nac teste és vére ellen. Mert a ki méltatlanul eszic és
iszic, itéletet eszic és iszic az, hogy meg nem bősüll
a Christusnac testét. Szól azért ez mondásban szent Pál
oly kenyértől és bortól, kit ugyan ezen capuban ne-
vez Christus testének és vérének. 1. Cor. 10. pedig Chri-
stus testével és vérével való részfeltetésünknek. Mely-
bül nyílván ki teccic, hogy a méltatlanoc magokat vét-
keflecké teszic a Christus teste és vére ellen, miért
hogy esznek abból a kenyérből, és isznak abból a bor-
ból, mellyec Christus teste és vére, avagy a Christus te-
stével és vérével való részfeltetés. Ez hogy így legyen
abból nyílvábban ki teccic, a hól azt mondgya sz. Pál,
Hogy meg nem bősüll a Christusnac testét. Mert azt
mondgya ebben. Azért lesznek a méltatlanoc vétkef-
sec, a Christus teste és vére ellen, hogy választást nem
tesznek Christus teste közt, és egyéb közönséges éle-
del közt, hanem szokásból csak olyan bősülete-
nül veszic a Christusnac testét, mint egyéb köz cieteket.

Hogy ezek így legyenec, Augustinus ilyenekpen *Tract. 62.*
bizonyttya: Mikor az Apostol azt mondgya, vétces *in Johanne*
léssen a Christusnac teste és vére ellen, azokról volt a
szó, ki az Ur testét, mint valami más ételt, választás
nélkül veszic vala.

*LI. Voltake a régi keresztények is ilyen érte-
lemben a méltatlanoc felől?*

Voltac; Mert Augustinus így szól e dologról: Így *Lib. 5. cont.*
minden a ki méltatlanul veszi az Ur Sacramentomát, *Donasti*
nem

F

nem

nem szerzi azt, mi val hogy ő gonosz, gonosz legyém az is, vagy: mivel hogy nem idősségére veszi, sem mit vegyen: Mert az Úrnac teste vala még azoknak is, kiknek azt mondá az Apostol, á ki méltatlanul eszic, ítéletet eszic és iszic magánac.

Lib. 1. cont. Ugyan azon Augustinus így szól: Nem mondgyác *Grosc. cap. 1* ugyan azon Apostol, hogy még á Christus teste is káros *Y. 23.* léssen azoknac, á kie gonoszul élnecc vele, mert azt mondgya: Valaki méltatlanul eszic, ítéletet eszic az magánac.

Homil. 3. in Chrysostomus azt mondgya: Miképpen áll az *Epistol. 10.* meg á Christusnac itélő szék elöte, á ki tisztátalan kezekkel és ajakakkal merészli illetni az ő testét.

Cap. 3. de Basilus Magnus így szól: Ha, á ki felebaráttyát *Baptismo.* meg szomorítja, ki esic á szeretetből, mikkor itélnyi az felöl; á ki készületlenül és haszontalanul merészli ennyi és inya á Christusnac testét és véré.

In Serm. de Bernhardus azt mondgya: Az Sacramentom szerint való vétel, á mi illeti á látható eszközöket, és á *Cena Domini.* Christus testének valóságát, köz mind joknac s mind gonoszoknakac.

LII. No bizonyics meg immár nevezet szerint hogy Iudas-is vörte á Christusnac testét és véré.

Ez dolog felöl így ír nac az Evangelistac, Marc. 14. Math. 26. Hogy Christus Urunc á veg vacsorához késsülvén, mind á tizenkét Tanítványival leült az asztalhoz. És Luc. 22. nyilván szól Christus: És ugymond, imé az én arulomnac keze, velem vagyok az asztalnál.

Hát az

Hát az volt Iudas-is Hogy pedig á őt Tanítványokkal együtt á Szentséggel, erőt. is így ír nac az Evangelistac, Math. 26. Hogy Christus adván az Iestamentomnac pohárát, így szól: Igyatoc ebből mindnyájan: Mindnyájoc között való volt pedig Iudas-is, mint ez elöte meg mondám: Szent Márc. pedig cap. 14. azt mondgya: És ittanac abból mindnyájan: Mit ittanac, Mat. 26. és Márc. 14. nyilván írva vagyon, az hol így szól Christus: Ez az én vérem, ki az Új Testamentomé, ki sokakért ki ontatoc bűnde bocsánatgyára. Valamit pedig itt á vérről mondatoc, azt köl ércenűnc á testről is. Minekokáért így szólhatunc: Valamit egy á méltatlanoc között tudnyillic á Iudas, ehocet és etis az első Új vacsorájában, azt á méltatlanoc ma is ehetic és eszik is. Mert nem különböz á mi időnkbeli Új vacsorája az Apostoloc idejébelitől. De á Christus testét, vére ette és itta egy á méltatlanoc között, tudnyillic á Iudas az első vacsorában, mint meg bizonyodoc oda fel. Annac okáért á Christus testét és vére ette és ihattyac, á mint eszik és iszic ma is á méltatlanoc.

LIII. Volte ebben is egyenlő értelme á réghi keresztyénségnek?

Volt: Mert Cyprianus így szól: Iudas, ki á réghi *Serm. de* élethez tartozó vala, az ördög el foglaltván az ő lelkét, *lapsis.* nem kényszerítetté ki mennyi. Augustinus azt mondgya: Az ő áruloiát, ki már az ő árrát föl vette vala, *Augustin.* mind az utolsó csokolásig az ártatlanoc között magával *Epist. 163.* szennvedte, kie elöte nem tagadta, hogy vagyon ő

F 2

közöt-

közösül ilyen véckes ember, mindazáltal az ő testé-
nec és vértene első Sacramentomát, őtet ki nem re-
kesztvén, mindnyájoknak közönségelsen adta.

Epist. 162. Ugyan azon Agoston így is szól erről: Szenve-
di maga az Urtudást az őrdögör, lopót és arulóiát, fen-
vedi venni az ártatlan Tanítványo: közör, azt, á milt
az hüve mi váltságunknak tartnac.

Theodoretus • Theodoretus is így ír: Nem csak a tizenegy Apo-
in 1. Cor. 12 stalnak, de még az áruló Judáinak is adta az ő drága-
látos szent testet és vért.

*LIV. Nem szer ez fejembe, hogy az egy Chri-
stus testéből egy ember életet, más karhoz a-
tot vegyő, akarnám tudni, hogy hogy lehet
az egyben, ilyen két különböző cselekedet?*

Az Christus teste nem oka annak hogy nemelylek-
nec kárhozattokra háránlik: Mert az magában va-
lóságos jó, és csak élet szerző, hanem oka annak az em-
berekben legyen, a kic gonoszul élnek véle. Az mint
nem oka az Evangéliom, ki örök életre való illat ma-
gábá, hogy magoc vértke szerint, sokan kárhozattokra
illatoznak belőle. Erre illendő és szép pelda va-
gyon Marc. 5. Ott olvassuk, hogy a Christus a körül
való sokaságtul minden felől szorongattat vala, de
azért senkire többre belőle gyogitásra való erő ki nem
roene hanem csak a vérfolyásbéli aszszonyi, állatra a
ki igaz erős büttel illette vala meg őtet: Így az Ura va-
csorájában a Christus jó és élet szerző teste, lelki gyo-
gyulást ad csak az illendőképben kézültetknek, a mélt-
atlan-

atlanoknak, annyi val nagyobb ítéletet szeressvén, hogy
a Christus jó testével gonoszul élnek. Erről mondgya
Augustinus: Az áruló Judás jó testet, az őrdögös
Simon is a Christus-jó keresztségét vette, de mivel-
hogy az jóval gonoszul éltenec a gonoszoc, gonoszul
élvén el töröltetenecc. Ebből vagyon a reghicknek
amaz Eneke:

Sumunt boni sumunt mali,

Sorte tamen inaequali,

Vita vel interitus.

Mors est malis vita bonis

Vide parís sumptionis

Quam sit dispar exitus.

Veszik jók, veszik gonoszok,

Mind az által különböző forráll

Életre vagy veszedelemre.

Halál gonoszoknak élet joknak,

Láld az egyenlő vértnek

Mely különböző vége vagyon.

*LV. Nem tezik lehetőséget, hogy egynek
két ellenkötő cselekedete lehessen?*

Lehetséges ez azokra nézve a kikben cselekezik
az egy. Mint egy az Evangéliom, mivelhogy jók és
gonoszoc a kic halgattyác, az egy Evangéliom a jok-
ban örök élet illatját szerzi, a gonoszokban halál il-
latját: nem maga természetiből, mint oda föl is meg
mondám, hanem az halgatóknak vértéből. Az nap-
nak melegsége egy, - s - meg is enné az egynek két
különböző cselekedete vagyon mert az egy melegsé-
gével a sárt keményíti, é viaszszat, pedig lágitja. Így
a Christusnak egy teste is az hüveket idvőziti, az hü-
réleneket kárhozattya, a mint mondgya Augustinus:
Hogy az egy szent dologbul, eres a Christus testéből a
Judás veszen vala magának ítéletet, a Péter pedig id-
vősséget.

*Contra Li-
teras Petili-
ani Lib. 2.
cap. 40.*

*LVI. Vólnának még mind ezekbe több tudáko-
zást, de a leg szükségesebbet meg van-
nac, azért véget vetek erre kezdetemnek,
hanem kérlek mond meg utolján rövid
summáját eddig való beszélgetésünknek?*

Sommeja azoknac, kikről eddig szóltam ez: hogy
mi hátrahagyván a Capernaitai értelme szerint való
föl mézfárlattatásá, rágattatását (minéművecel vé-
doltatunc a Calvinistac-tul, minden természet folyása
szerint való helyhezteretése, a szent vacsora kenyérébe
való bé rekesztése, meg fokasodása, el terjedése, és el
változása nélkül) a Christus testének, hisztése, val-
lyok, és tanittyc a Christus rendelese szerint a szent
vacsorában a mi Urunk Iesus Christusunknac testét és
vérét, bizonyosan és állattya szerint jelen lennyi, és
látható kenyérrel és borral ösztogattatnyi, és testi
szájjal is vétetettnyi, minden Emberektől a kie élnecc
ezzel a Szentséggel, akár méltoc akár méltatlanoc
legyenec azoc, ugy, mind azzal, hogy az hűvec ebből
a szent vacsorából vigasztalást és életet vegyenec, az
hűdrtlenec pedig ítélletet és kárbozator.

*LVII. Lelkem nagyobb nyugodalmára mond
meg ha ugyanezen értelemben vagy-e te-
is tellyeséggel?*

Tellyeséggel ebben vagyoc, sebben is akaroc
lennem, sebben kívánom az én Idvözetömet látnom:
Mert ez együgyű, igaz, és a Christus rendelésével e-
gyenlő értelmű Tudomány. Tege-

Tegedet is intlec édes Atyámfia, ód magad enné
a melységes Sacramentomnac haszontalan vizsgálásá-
tul, hanem alázd meg magadat, és hayos fejetlstened-
nec, ne disputáldgyál, ne is felely a Sátánnac szü-
vedbe boesátot minden gondolat adásira. Iáruely együ-
gyű engedelmeséggel chez a Szentséghez, hídgyed
néked adatatnyi, a te Idvözetöd testét és vérét, vala-
mit meg nem értesz, azt had bátron istenre, nem csal
meg tégedet Isten, meg csalatkozik az, a ki magának
fogat hiszen. Iár Isten engedelmeségekkel, mutatya
magát az alázatolsáknac, ad értelmet a kisdedeknek,
nyitya meg elméjét a tiszta szívűeknek, és el röyti
jóvólatát a vizsgálódoktul és az kevélyektől.

Már te reid forditom az én lelki szeméimet édes
Uram Iesus Christusom, s-mivelhogy el estveledie, *Luc. 24.*
és meg hanyarlor ez világnac napja, nagy sötétség a-
karja el buritanyi a világot, kérűnc azért maradgy ve-
lűnc kegyes Iesusom. Téry bé szállásunkra. Ne had el
a te szegény seregedet, ez utolsó veszedelmes idő k-
ben, mellyekben a pokolbéli ördög az öcöt követőc-
kel az Evangelium világosságát meg óltanyi akarja,
tarcis meg azt a mi édes Magzatinknac-is, és tá-
madgy fel Uram, ne erősidgyéc meg az Ember, *Psal. 8.*
ítéltesse meg a te szűnöd előt minden
nemzetiségec, hogy ne merészellye töb-
bül magát fel magasztaltanyi az
ember ez földön.

A M E N.

AZ UR VACSO-

RAIA SACRAMENTOMAHÓZ

TARTOZO EGYNEHANY HASZNOS

Kérdések, és ezekre való értelmes Feleletek; szedeget-
tettek és irattattak BALDWIN FRIDERIC, és BROCH-
MAND CASPAR, sz. Írás magyarázó Doctoroc
írásból L. I. C. P. által 1643
esztendőben.

*I. Hányszor kell a keresztyén embernek min-
den esztendőben élni az Ur Vacsorájával?*

Iöllehet az Evangelistác és Apostaloc írásiból
nincsen erről semmi bizonyos meg határozottat
számos idő, tudniillik esztendőben hányszor kel-
lelő ez Sacramentommal élni: mindazáltal bizonyos
dolog, hogy igen vétkeznec azoc, kic annyiszor nem
élnec ez szentséges vacsorával, valahányszor érzi ma-
gokat bűnöknek terhével lenyomattatni, avagy mikor
tudgyác hogy ő nékic meglankadot hűtők vagyon, és
szívökből álesusnac emlékezeti nincsen. Azért az em-
ber életében nem csak egyszer, és esztendőben is nem
csak egyszer, sem csak a fő Innepekben, hanem gya-
korta, és sokszor élyen ezzel, valahányszor a lelki
ismeretnec szüksége kívánja. Mert Christus Urunk
parancsolta ezt mondván: Ezt Cselekedgyétec az
én emlékezetemre.

Gyakorta járullyunc azért é Szentségnek vételé-
hez, mind azáltal bizonyos időhöz magukat ne köte-
lezzöc,

lezzöc, hogy ez meg cselekedöc cselekedöcettel ne lát-
tassunk istenec kedveineknek leányi: Hanem vala-
hányszor é sz. lakodálmnac kívánságát becsünc é-
rezzöc, és magunkat jól készü tetteknek és meg pro-
báltatknac tudgyoc, ez avagy minden holnapban,
avagy az esztendőnek minden negyedében légyen,
ebben a dologban nem vétkezik senki.

*II. Kelle azokat Keresztyéneknek tartanunc,
á kic avagy igen ritkán avagy soha nem
élnec az Ur vacsorájával?*

Semmiképpen nem. 1. Mert egyedül csak azoc
számláltatnac méltán az igaz keresztyének közébe, va-
lakic a Christus parancsolatinac örömeit engednec,
Christusnac im ez mondása szerint: Ha ki szeret engé- *Ioan. 14.*
met, az én beszédemet meg tarttya. Az Christusnac *1. 23.*
penig és az Apostaloknac ez az ő valóságos parancso-
lattyoc, hogy a sz. vacsorával gyakorta élyűnc, mikor
így szól nac: Ezt cselekedgyétec: Valahányszor
őszvegyűlekeztet, &c.

2. Micsoda szünnel mondattathatnac azoc igaz
Keresztyéneknek, á kic Christusnac halálát, semmire
bőcsüllie, mellyel meg váltattanac? Hogy penig
ezec a Christus halálát semmire bőcsüllýék, kiknec
nincsen arra gondgyoc és kedvec, hogy a sz. vacsorá-
val gyakorta élyűnec, ebből nyilván megteccie, hogy
a sz. vacsora a több okoc közt rendeltetett légyen az
Ur halálánac kegyes és áhítatos emlékezetire, elmél-
kedésre és hirdetésire. Az mint szent Pál mondgya, *1. Cor. 11.*
Ezt cselekedgyétec az én emlékezetemre. Mert vala- *25. 16.*

hányszor evenditezett a kenyeret, és ezt a pohárt ivandgyátoc, az Urnac halálát hirdeséte, míg eljövend. 3. Miképpen számlálathatnának azoc az igaz keresztyének közébe, kik szunyatán elmulattyác és meg vetie azokat az eszközöket, a mellyekkel a lankadot hűtt meg erősítetie, a bűnöknek bocsánattya adatie, az örök életnek ígéreti meg pöcsétele-tie? Hogy pedig ezec a jók adásának a sz. vacsorának élése által bizonság erre az Istennek lelke, *Matth. 26. v. 28. 1. Cor. 11. v. 24. 25. 26. Joan. 6. v. 51. &c.*

III. Miképpen kell a Christussal egyesülnöd, mikor valaki-vel pöröls és pöröd sön áll?

Senki jó lelki ismerettel az Ur vacsorájának vételéhez nem járullhat, valamig a sziv felebarattyá gyűlö-ségével gyuladoz: 1. Mert Christusnac erről nyilván való intése vagyon; hogy senki Istennek kedves aján-dékot föl nem vihet az oltárra, valamig először attya-siával meg nem egyesül: 2. Mert Christus erről ke-mény fenyegetést tést, hogy az ily ember háába keresi Isteantól bűnei bocsánattját, a ki szjuból attyafának vétkeit meg nem bocsátta. 3. Mert az Ur vacsorájá-val való élés az egymás között való szeretetnek jele és zálagja, mellyel egymáshoz foglaltattaknac kel len-nyi, valakie az Ur kenyeréből részesülne. Mert ezek-nec egymást kell zeretniöc, nem csak szókkal, hanem cselekedettel és igazsággal-is, *1. Joan v. 18.* Nem lehet-ne azert a Christusnac méltó vendégi azoc ebben a sz. lakodalomban, a ki az ő attyokfiát gyűlöli. Bi-zonyára ha ilyenec, ezec az Isten szánd előtt gyilkos-

soc, *1. Joan. v. 15.* Minekokáért az illeténeket inte-ni és kényszeríteni kel a Tanítóknae, hogy, az haragot letévén, és felebarattyókkal meg békélvén, éllyenec a Iesus Christusnac szent vacsorájával.

Az Ur vacsorájául azért semmi egyéb nem tilal-maz, hanem a lelki ismeret ellen való bűn. Pörölni pedig a törvény széken, ő magában nem bűn. Mert Christus-is a törvényiben elő állor, és mikor méltat-*Joan. 18. v. 23.* lan arczul verettetet volna, az ő igyét az hitetlen Bi-ró eleibe állatta. Így cselekedet sz. Pál-is, *Act. 23. v. 3. cap. 24. v. 10. cap. 25. v. 8.* Az irásnac nyilván való helyeis bizonytyac ez.

Mikor azért felebarattoddal pörölnöd kelleit, *1. Pet. 2. v. 14.* és ugyan elfzenyedhetetlen annac ellened való vét-ke avagy hofsizus cselekedete, és a pörnee törvényre kel mennyi, meg kell az igyét a személytől különböz-redned, ugy hogy, nem a személy ellen, hanem annac cselekedete ellen kell igyekezned, ha így gondolko-dol, ám bátor pöröd folyásában legyen, mindazáltal jó lelki ismerettel egyesülhecz a Christussal, ezt hozzá tévén; hogy az egy cselekedet kívül, felebarattodnac ártalmára nem igyekezel, sőt abban sem kívánod ká-rát; hanem csak egyedül igazság utánjáró elégtételt ki-vánsz egytáránt, pörösödöt, mint atyádfiát szeretet. Mert az Istennek lelke, noha meg engedi, hogy a te igaz igyed után pörrel mehecz, mindazáltal egytémbe va-lóba páraucfoliya, hogy a te éhező és szomjuhozó el-lenségednek ételt és italt adgy. Ha külbmben cse-*Rom. 12. v. 17. efegq.* lekezel, felebarattodat is gyűlöld: a Iesus Christus-nac egyetése kívül való-is vagy.

D. Itt más a kérdés: Miképpen kell embernek tá-
vul lévő haragos felebarátjával meg békélni, hogy
az Ur vacsorájával méltán élhessen?

Ha néked is vagyon ilyen távul lévő haragos fe-
lebarátod így cselekedgyél: Ha te vétettél, kövöld
meg őtet, ha ő vétet teneked, és kéri tőled vétkéne
meg engedettségét engedgy meg neki tiszta szívből.
1. Szály magadban és meny a minden sziveket láó
hatalmas és kegyelmes Isten eleiben, f-mondgyad ezt:
O te irgalmas Isten, megnyitó én te elötted szívemnek
belső rejtkeit, és tiszta lelki ismerettel vallást tesze
elötted, és a te sz. Angyalid előtt, hogy az én távul lé-
vő N. N. névű atyámfia, ki engemet meg sértet,
(avagy, kité én meg sértettem) igazán és tisztelettel
kül meg bocsátod, (avagy, tőle az én ellene tört csele-
kedetemről bocsánatot kérek) Te légy Isten bizonsá-
gom, hogy semmi nehézségem reá nincsen, semmit ár-
tani neki nem igyekezem, sőt igaz atyáfiúi szeretettel
akarok neki szolgálni: 2. Annak-után kért vagy há-
rom bocsóletes felebarátod előtt, Tanítód jelentéské,
ezédologról tégy vallást, és távul lévő felebarátodnak
képben kezeidet fogván, engedgy meg, avagy kövöld
meg őket. Elég azért a szívnec ilyen belső meg enged-
tetése és kövérése, avagy másnak előtt való bizonság té-
vés. Így tiszta szívvel járulhatsz a Iesus Christ Atyjához.

*IV. Kelle az Vr vacsoráját adnyi a gyermek-
kének?*

1. Cor. 11. Nem kell. Mert ezek magokat nem tudgyák meg
1. 26. 28. próbálni, sem az Urnak halálát nem hirdethet-
Mind-

Mindnyájan pedig a kie ezzel méltán élnyi akarnac,
meg kell magokat próbálni, sz. Pál tanítása szerint.

*V. Vétkezneke az oc, a kie nem éhgyomorral
élnec e Sacramentommal?*

Enül a Christusnak szerzése avagy rendelése nem
részen semmi emlékezetet. Mikor azért valaki vagy
betegsége miát, vagy vénsege és testének erőtlensége
miat eszie avagy iszie az Ur vacsorája vétele előtt, eb-
ben senki meg ne ütközzéc. Mert Christus-is az
ő testének és vérenek Sacramentomát adja tanyitvá-
nának, minekutánna vacsoráltatoc volna, a mint az
Evangelisták bizonyítják. 2. Mert sohul sem a Chri-
stus, sem az Apostoloc nem állattják, hogy az Ur va-
csozóját kellellec venni étlen avagy éhgyomorral.
Mindazáltal senki vakmerőn és szükségnee eseti nél-
kül, az Ecclesiának dicséretes és javallattát okból
bébozot szokását föl ne bontsa, hogy ezt a szentséges
éledelt ne láttassék se meg venni, se böcsstelenül egye-
beknek botrán-közásokra ezzel cselekednyi.

*VI. Az Egyházi szolgác a Predicátoroc ma-
goknac osztogathatták az Vr va-
csozóját?*

Mikor valamely városban avagy faluban csak egy
Predicátor vagyon és Collegája avagy véle együtt mun-
kálodo Tanító-társai nincsen, a kitél a Sacramen-
tot venni; Ez ilyen magán való Egyházi Szolga, mi-
kor egyebeket gyontat, ő-is azon kenyérből etetic, és
azon pohárból itatic. Mert ez a Christus szerzésének
G 3 állat-

állattya ellen nincsen; és ezzel csak a szükségnek idején kell élniannac az Egyházi szolgánc a ki föl szentöltetett. Mert noha az Ur vacsorájával való élés áll az adásban és a vételben, mindazáltal ennek a Sacramentomnac nem állattyaiból és szükséges váltából áll, hogy az adás más személytől, az vétel is másfől legyen. Mert mindenkor ebben a Sacramentomban választást kell tenniy az adás és vétel között, és ennek a adásnac és vételnek módgya között. Az adás és vétel mindenkor szükséges; az adásnac és vételnek módgya pedig szabad megválasztásban vagyon.

VII. Milt kell a természet szerint való Bor nem iszákkal cselekednyi, kic ki vánnának élnyi az Ur vacsorájával, de csömör, é-mölgés és okadás nélkül csak egycsöpöcske bort sem vehetnec magokhoz: kelle ezek-nec egy személy avagy szűn alatt ezt a Sacramentomot adnyi?

Az ilyen természet szerint való Bor nem iszácc ha szintén ezzel a Sacramentommal nem élhetnec is, mindazáltal azért ennek idvőséges gyümölcsetül meg nem fosztatnac, melyben hűt által ez Sacramentomnac élése kívül is részeseűnec, tudniillíc a Christus testének és vére nec lelki ételében és italában, kívül sz.
*Ioan. 6. 5. Iános irr. Ide való Agostonnak is im ez mondísa: Cre-
53. 5. seq. de & manducati: hídgy és ettél. Mikor azért az Ur vacsorája kiözölgáltatí: őki ez Sacramentommal való élésnek kívánságával, gyakorí és áhítatossá je-*

len legyenec: Az Urnac halálát szűntelen hirdetsé: *2. Cor. 11.* Kérésztésekről meg emlékezzene és könyörögjenec *1. 26.* a Christusjótéményiről gondolkodgyanac, és azokat hűdökkel, magokhoz kapcsollyá, és így ő reájok - is árrad é Sacramentomnac gyümölcse és haszna.

Egy szűn alatt pedig ezt a Sacramentomot a Bor, nem iszáknac nem kel ösztogatni. Mert ez a Christus rendelése és szerzése ellen volna, kittel - változtatni nem méltóságos. Mert ő parancsoltá, hogy a kenyér az ő testével éttetsé, és a bor az ő vérevel irattassé. Az isten igéjéhez azért nem kell semmit adnyi sem ab-bul valamit elvennyi: Mert ezt ő maga az isten ti-lalmazza. *Deut. 4. 5. 2. cap. 12. 5. 3. 32. Matth. 23. 5. 20. Apoc. 22. 5. 18. 19.*

VIII. Az Süketeket és Némákat kelle az Ur vacsorájánac vételére bocsátani?

Valakic születésekről fogva Süketec és Némác, és é világra ezzel a süketésggel és némasággal szület-te-nec, ezektől nem kell el fognyi az Ur vacsoráját, ha azoc megkeresztöltetene, és bizonyos megokvife-léseccel bizonyíttyá, hogy bűndön bándognac, hogy az Istent segítségül híjác, hogy a meg váltó Christust ismeríe, hogy bűndö bocsánattyát kerjé, hogy élete-ket meg jobbitanyi akarjác, hogy é sz. lakodalommal élnyi kívánnac. Eanec földötte ha a meg fészitett Chri-stusfra mutatnac, az égre föl emelt kezdekel, melylyök. véreével, bűndön való bándtyokat könyhullatá sokkal jelentíe a prädicatioakat gyakran halgattyá, és az Ur vacsorája ösztogatasán örömet jelen vannac, a
Christus

CHRISTUS teste és vére élésével való kívánságokat,
(az oltárára és pohára mutatván, és ezeket szájjuk-
hoz vivén) mutatvány, s. kiváltképpen valafokot ha
írásban adhattya, ezec az Ur vacsorájának vételére
bocsáttathatnac, és méltó vendégeknec tartathatnac.

De ezec ellen ezt mondhasná valaki: Ezekből
efféle dolgokat heba kívánni és várni, holot ökf. ü-
letésektől fogva süketec és némác, kic akaratyokat és
kívánságokat semmiképpen sem írás által sem egyéb
szózat által meg nem jelenthetic. Ez ellenvetésre ez á

2. *Cor. 5.* felelet: 1. Mert á Christus érdeme községes, me-
lycz az egész világ meg békítetett Istennel. 2. Mert
Tit. 3. 5. ezek is meg keresztdtettenc, mellyel Istennel való
engesztelés lőtt á Christus által. 3. Ide járul az Isten-
Joan. 6. 5. nec jóvöltá, mely annyi; hogy á kiker á keresztség
36. által fiaivá fogadót, azokat könnyen el nem veti,
Phil. 1. 5. 1. Petr. 1. 5. 4. 5. 4. Az süketec és néma-
Exod. 4. ság, az Isten baragjánac nem jelle. Mert ő maga az I-
sten azt mondgya: Kicsoda teremtetted az embernek
5. 11. száját? avagy kitélzi az embert sikeut, vagy némává,
vagy látóvá, vagy vacká? avagy nem éne ki Ur va-
Joan. 9. gyoc? Christus is bizonság erről, ki á vakon születer
5. 3. ember felől azt mondgya: Sem ez nem vétközött,
sem ennac szüldi, hanem hogy az Isten dolgai meg
Marc. 7. 5. jelentessenc ebben. 5. Bizonság erről, Christusnac
32. *cap. 9.* á süketekhez és némákhoz meg mutatattat jó akarat-
5. 25. tyá, ki á süket és néma embereket meg gyógyította.

Ha nemely süket és néma emberek penig tellyes-
séggel semmi külső jellel, vagy hűdöket vagy szívök-
nec kívánságát meg nem mutathattyac, jobb ezeknec
az Ur.

az Ur vacsorája nélkül el lennyiöc, sőt az Egyhá-
szolgác elféléket ne is bocsáttanac az Ur Asztalához.
Kik felől D. Luthernek is ilyen értelme vogyon.
Sermon. de novo Testamento Tom. 1. Jenens. Germ.
folio. 318.

**IX. Kelle adnyi az Ur vacsoráját az ördön-
gösöknek, [ördögötől el foglaltattaknac] és
az dühösöknek [eszteleknec] adnyi?**

Mikor az ördögös emberek, az gonosz tisztalan
lélektől nem gyóttetettenc, és annac szörnyű bolga-
csoktól szabadok, akkor az Ur vacsorája vételéhez
járulhatnac, és azzal élhetnac: csak azok az hű ágai
felől jöl meg tanéttattac legyenec, és az ő bűndöket
meg ismériec, és á Iesus Christusban hidgyenec, és ma-
gokat meg próbálni tanulnac, és ha é sz. lakodlom-
mal élnyi kívánnac. 1. Mert Christus és az Apostoloc
az ördögös embereckel jól törtence, á mint az Evan-
geliomi historiából és az Apostoloc cselekedettyök-
ből meg teczic, hátt mijs miért nem tennéne jöte ef-
féléckel? 2. Az kic igen betegec, igen szükségec va-
gyon azoknac az Orvosra, mint á Christus mondgya,
Matth. 9. 5. 12. Marc. 2. 5. 17. Luc. 5. 5. 21. Miért kel-
lene hátt tilalmazni az ördögösöket ettől á sz. lako-
dalomtól, ugymint á léleknek igaz orvosságátul?
3. Holot ebben á sz. vacsorában az á toft éttetetic, á
mély é világ életéért adatot, és az á vér itatatséc, á
mely á bűndöknec bocsátásáért ki ontattatic, ki akar-
ná hátt ilyen és ennyi jóktul tilalmazni á nyomorult
ördögösöket? 4. Az Ur vacsorájá oltogatatic á

H

Christus

Heb. 2. Christus halálának emlékeztetire, mellyel elrontator az, á ki né az halálnak birodalma vala, az az örök. Ezeknek azért igen hasznos léfzen ez sz. vacsorával való élés, á ki az örögtől igen gyötretetnec.

Az olyan ördögösöket pedig, kikben avagy az igaz penitentiának bennec semmi jele nincsen, avagy, á kiknek az örök ustromlásátul és faggatásátul nincsen soha tágulásoc és könnyebülésoc, á sz. vacsorához nem szabad bocsátani. Mert á sz. dolgot nem kell az ebeknek adnyi, *Matth. 7. 6.* És ezek magokat sem tudgyác meg próbálni, *1. Cor. 11. 28.*

Az Eszeleneket semmiképpen az Ur vacsorájához nem méltó bocsátani. Mert ezek magokat nem tudgyác meg próbálni, sem az Ur halálát nem hirdethetie, mellyet kíván sz. Pál. Melyből meg teccik, *1. Cor. 11. 26. 28.* hogy igen várkezzie az á Tanító Egyházi szolgál, á ki á bolond és eszelen Embert az Ur vacsorája vételésé bocsáttya.

X. Az Gyontató Egyházi Szólga jó lelki ismerettel vehete á gyónó személytől valami ajándékot?

Ez kérdésre ez á felelet: Hogy á gyónó személy á ki ajándékját avag' adománnyát egyigyű és jó szívvel adgya Gyontatójánac, nem várkezzie; sem á Gyontató személy Isten ígéje ellen nem cselekedezie, ha á jó akaratból néki nyújtot ajándékot el veszi. Mert ezek á sz. Lélec Istennec sz. Pál szája által való, szavai: Köszölye minden javait az, á ki tanított az igével, azzal á ki

á ki őtet tanított. Christus-is azt mondgya: Méltó á *Luc. 10.* munkás az ő jutalmára. Is meg sz. Pál így szól: Az Ur *1. 7.* rendelte, hogy á ki az Evangéliomot hirdetie, az *1. Cor. 9.* evangeliomból éllyenec. Sőt ezt az Isten ugyan par- *1. 14.* rancsolta volt még az O Testamentomban-is; hogy *Deut. 12.* senki á Papoc eleibe ne menne üressen. *1. 19.*

Azt pedig itt jól eszünkbe vegyőc, hogy á Gyontató Tanító nem kér senkitől pénzt, úgy mint adóságot, és csak egy gyónnyi akaró ajándékot nem adó emberre-is nem haragszic. Efféle szentséges dolgoknak ingyen való adásoc felől, azt mondotta Christus *Matth. 10.* Tanítványjánac: Ingyen vettétek, s-ingyen adgya- *1. 8.* toc. Sz. Péter-is így szól: Legeltesétek az Istennec *1. Petr. 5.* köztetec való nyáját, gondorvilélvén nem kényszeri- *1. 2.* tésből, hanem szabad akaratból Isten szerint: Sem az undoc nyereség kedvéért, hanem jó akaratból. És mély átkozottac legyenec azoc á személyec, á ki ezt á sz. titkot pénzzel meg vennyi avagy el adnyi akarjác, nyilván meg teccie Giezinec, az Eliseus Szolgájá- *2. Reg. 5.* nac példájából, és á Simon Magúnak is cselekedetiből. *Act. 8.*

Az Ur vacsorájához járuló gyónó személynek Imádsága.

AZ JESVS Christusnak szentséges teste éressen engemet: az ő drágulatos vére itasson engemet: az ő kegyeres szenvedése és halála erősítsen engemet. Uram JESVS Christus halgas meg engemet; á te őt szent sebedbe rőys el engemet: ne hadgy soha engemet te rőled el szakasztatni: az hamis ellenségtől szabadíts meg engemet, hogy minden Választottackal teged mind öröcké dicsérjelec és dicsőíselec,

A M E N, A M E N.

